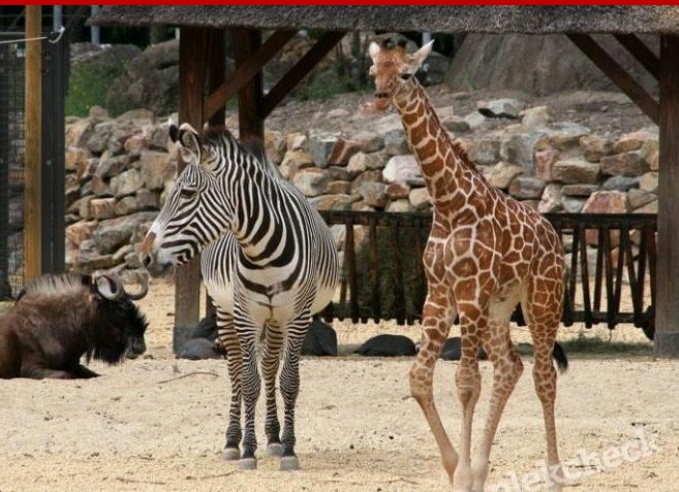

Onderzoek leisurevoorzieningen gemeente Arnhem

15 oktober 2018

2018-R-048/1013

Samenstellers:

Lennert Rietveld
Niek Timmermans

Inleiding en opdrachtstelling

De gemeente Arnhem wil een actueel inzicht in de verhouding tussen vraag en aanbod van leisurevoorzieningen in de gemeente en omliggende regio.

In 2014 heeft de gemeente Arnhem de markt voor leisurevoorzieningen in kaart laten brengen en af laten zetten ten opzichte van andere, vergelijkbare steden. Dit onderzoek ligt vast in 'Leisuremarkt Arnhem anno 2014 -inventarisatie en benchmark aanbod'. De vraag naar leisure lijkt toegenomen en er is sprake van een toename van het aantal initiatieven op het gebied van leisure. Hierdoor is de behoefte ontstaan om de studie uit 2014 te actualiseren.

De insteek van dit nieuwe onderzoek is om scherp te krijgen hoeveel behoefte er is aan verschillende leisurevoorzieningen in (regio) Arnhem. Daarbij zijn de belangrijkste vragen:

- Welke leisurevoorzieningen zijn kansrijk en haalbaar in Arnhem en omgeving?
- In welke mate zijn leisurevoorzieningen wel/niet aanwezig in de stad?
- Welke adviezen kunnen gegeven worden om het leisure-aanbod te versterken?
- Welke initiatiefnemers zijn in de markt?

Op basis van het onderzoek kunnen nieuwe initiatieven worden getoetst. Dit onderzoek biedt daarbij handvatten voor de acquisitie van verschillende leisurevoorzieningen in Arnhem. Het uiteindelijke doel van de gemeente is een goed voorzieningenniveau van leisure in Arnhem en toename van de werkgelegenheid.

Voor de uitvoering van bovenstaande heeft de gemeente Van Spronsen & Partners horeca-advies benaderd.

Toelichting hoofdstukken

Hoofdstuk 1 - Onderzoeksgebieden

Bepaling van het onderzoeksgebied voor het marktonderzoek. Welke gemeente liggen in de regio en wat zijn de vergelijkbare steden/regio's.

Hoofdstuk 2 - Scope onderzoek, doelgroepen en leeswijzer

Welke voorzieningen zijn opgenomen in dit onderzoek, wat is de doelgroep van de diverse voorzieningen en hoe is die doelgroep in Arnhem en in de regio Arnhem vertegenwoordigd. Tevens een leeswijzer voor de analyse van aanbod en dichtheid.

Hoofdstuk 3 - Analyse leisure-aanbod met lokaal verzorgingsgebied

Inventarisatie van het huidige aanbod in Arnhem en een vergelijking met vergelijkbare steden.

Hoofdstuk 4 - Analyse leisure-aanbod met regionaal verzorgingsgebied

Inventarisatie van het huidige aanbod in de gehele regio Arnhem en een vergelijking met vergelijkbare regio's.

Hoofdstuk 5 – Overzicht voorzieningen met ruimte voor uitbreiding

Overzicht van alle voorzieningen en waar geadviseerd wordt om in te zetten op uitbreiding van het aanbod.

Hoofdstuk 6 – Trends en ontwikkelingen

Overzicht van nieuwe/opkomende leisurefuncties, trends en concepten die aansluiten bij het vastgestelde DNA van Arnhem.

Hoofdstuk 7 – Advies DNA profielen

Toelichting welke aansluiting mogelijk is tussen de diverse DNA profielen en leisurevoorzieningen.

Hoofdstuk 8 - Advies uitbreidingsmogelijkheden

Bij voorzieningen waar uitbreiding geadviseerd wordt, wordt nader ingegaan op uitbreidingscapaciteit, type concepten, mogelijke ketens en aansluiting bij het DNA.

Inhoudsopgave

Inleiding & inhoudsopgave	2		
1. Onderzoeksgebieden	4		
1.1 Lokaal en regionaal onderzoek	5	4.19 Indoor sportcenters	37
2. Scope onderzoek, doelgroepen en leeswijzer	6	4.20 Indoor skihallen	38
2.1 Scope van het onderzoek	7	4.21 IJsbanen	39
2.2 Analyse leisurevraag Arnhem	8	4.22 Duikcentra	40
2.3 Leeswijzer aanbod en dichtheid	9	4.23 Vliegvelden	41
3. Analyse leisure-aanbod met lokaal verzorgingsgebied	10	4.24 Foodhallen	42
3.1 Uitzichtpunten/-torens	11	4.25 Beurs- en eventhallen	43
3.2 Indoor speelparadijzen	12	4.26 Multiculturele feesthal	44
3.3 Bowlingcentra	13	4.27 Fashion Outlet Centers	45
3.4 Escaperooms	14	5. Trends en ontwikkelingen	46
3.5 Commerciële speeltuinen	15	5.1 Nieuwe/opkomende leisurefuncties	47
3.6 Poolcentra	16	6. Advies DNA profielen	49
3.7 Zwembaden	17	6.1 DNA profiel Arnhem	50
4. Analyse leisure-aanbod met regionaal verzorgingsgebied	18	6.2 Trends en concepten: Energiestad	51
4.1 Thema-/pretparken	19	6.3 Trends en concepten: Creatieve sector	52
4.2 Dierentuinen	20	6.4 Trends en concepten: Herdenkingstoerisme	53
4.3 FEC's	21	6.5 Overzicht advies DNA profiel	54
4.4 Lasergame	22	7. Advies uitbreidingsmogelijkheden	55
4.5 Kartbanen	23	7.1 Overzicht uitbreidingsmogelijkheden	56
4.6 Glowgolf	24	7.2 Bowlingcentra	57
4.7 Trampolineparken	25	7.3 Glowgolf	58
4.8 Klimmuren en -parken	26	7.4 Trampolineparken	59
4.9 Klimbossen	27	7.5 Klimmuren en -parken	60
4.10 Paintball	28	7.6 Paintball	61
4.11 Airsoft	29	7.7 Commerciële speeltuinen	62
4.12 Adventure en survival	30	7.8 Klimbossen	63
4.13 Casino's en speelhallen	31	7.9 Sauna's en Thermen	64
4.14 Arcadehallen	32	7.10 Golf- en Pitch en Putt banen	65
4.15 Sauna's en thermen	33	7.11 Indoor sportcenters	66
4.16 Golfbanen	34	8. Onderzoek leisurevoorzieningen als toetsingskader	67
4.17 Pitch en Putt banen	35	8.1 Toetsingskader en innovatieve concepten	68
4.18 Indoor skatecentra	36		

1. Onderzoeksgebieden

1. Onderzoeksgebied

1.1 Lokaal en regionaal gebied

Lokale onderzoeksgebied:

- Gemeente Arnhem: circa 157.000 inwoners.

Regionale onderzoeksgebied:

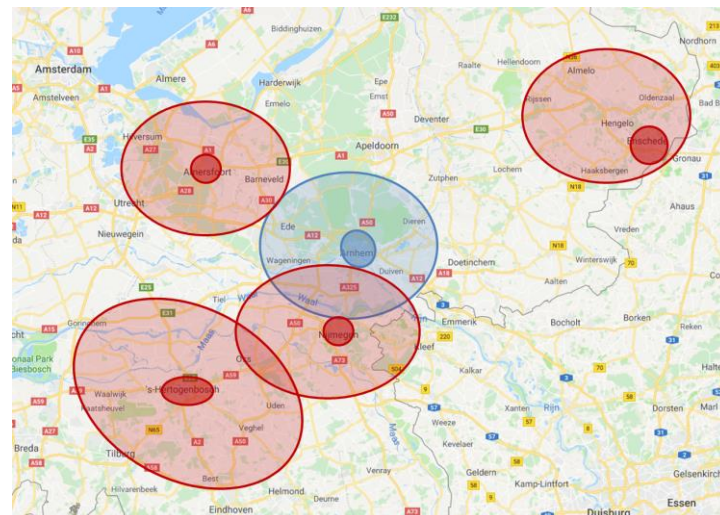
- Alle gemeenten binnen 30 autominuten.
- Circa 726.000 inwoners.

Vergelijkbare gemeenten en regio's:

- Nijmegen.
- Den Bosch.
- Amersfoort.
- Enschede.

Regio Arnhem	Inwoners
Arnhem	157.223
Westervoort	15.015
Rozendaal	1.575
Rheden	43.527
Duiven	25.438
Renkum	31.338
Lingewaard	46.372
Overbetuwe	47.481
Wageningen	38.412
Zevenaar	43.402
Doesburg	11.328
Ede	114.682
Veenendaal	64.918
Berg en Dal	34.748
Beuningen	25.798
Voorst	24.310
Totaal	725.567

Aantal inwoners	Gemeente	Regio
157.223	Arnhem	725.567
175.948	Nijmegen	680.825
153.434	Den Bosch	880.697
155.226	Amersfoort	677.812
158.261	Enschede	399.919

2. Scope onderzoek, doelgroepen en leeswijzer

2. Scope, doelgroepen en leeswijzer

2.1 Scope van het onderzoek

Scope van het onderzoek:

- Leisurefuncties zijn op hoofdlijn in te delen in zes verschillende clusters. Onderstaand staat per cluster weergegeven welke leisurefuncties in dit onderzoek zijn behandeld en wordt per functie aangegeven wat op basis van leeftijdsindeling de primaire doelgroep is.
- NB: bioscopen en filmhuizen vallen normaliter binnen het cluster entertainment. Voor deze functie is door de gemeente Arnhem reeds separaat onderzoek gedaan en beleid opgesteld. Deze functie blijft in dit onderzoek derhalve buiten beschouwing.

Cluster	Leisurefunctie	Verzorgingsgebied	Doelgroep
Attracties	Thema, pret- & miniatuurparken	Regionaal/Landelijk	Alle leeftijden
	Dierentuinen	Regionaal/Landelijk	Alle leeftijden
	Uitzichtpunten/torens	Lokaal	Alle leeftijden
Actieve Leisure	Kinderspeelparadijzen	Lokaal	0 - 12
	Bowlingcentra	Lokaal	5 +
	Lasergame	Regionaal	5 - 39
	Kartbanen	Regionaal	13 - 39
	Escaperooms	Lokaal	13+
	Glowgolf	Regionaal	5 +
	Trampolineparken	Regionaal	5 - 17
	Klimmuren en -parken	Regionaal	5 - 39
	Klimbossen	Regionaal	5 - 39
	Paintball	Regionaal	18 - 39
	Airsoft	Regionaal	18 - 39
	Commerciële speeltuinen	Lokaal	0 - 12
	Adventure- en survivalterreinen	Regionaal	13 - 39
	Entertainment	Casino's en speelhallen	Regionaal
Arcadehallen		Regionaal	5 +
Poolcentra		Lokaal	18-64

Cluster	Leisurefunctie	Verzorgingsgebied	Doelgroep
Wellness	Sauna's en thermen	Regionaal/Landelijk	25+
	Kuuroorden en bronnenbaden	Regionaal/Landelijk	18+
Sport en Recreatie	Golfbanen	Regionaal	13+
	Pitch en Putt	Regionaal	13+
	Indoor skatecentra	Regionaal	5 - 24
	Zwembaden	Lokaal	Alle leeftijden
	Subtropische zwembaden	Regionaal	Alle leeftijden
	Indoor sportcenters	Regionaal	13+
	Skihallen	Regionaal/Landelijk	5 +
	Ijsbanen	Regionaal	5 +
	Duikcentra	Regionaal	18 - 39
	Vliegbanen	Regionaal/Landelijk	25+
Horeca en retail	Foodhallen	Regionaal	18 - 39
	Evenementen- en beurshallen	Regionaal/Landelijk	Alle leeftijden
	Multiculturele feestzalen	Regionaal	Alle leeftijden
	Fashion outlet center	Regionaal/Landelijk	Alle leeftijden

2. Scope, doelgroepen en leeswijzer

2.2 Analyse leisurevraag Arnhem

Vertegenwoordiging van doelgroepen:

- Op voorgaande pagina staat per leisurefunctie de doelgroep aangegeven.
- In de tabellen wordt de vertegenwoordiging van de verschillende doelgroepen in Arnhem en de regio Arnhem, vergeleken met de vergelijkbare steden en regio's.

Conclusies:

- Nagenoeg geen afwijkingen ten opzichte van vergelijkbare gemeenten en regio's.
- Er hoeft binnen de vergelijking tussen Arnhem en vergelijkbare steden en regio's geen correctie plaats te vinden op basis van de vraag / segmenten.

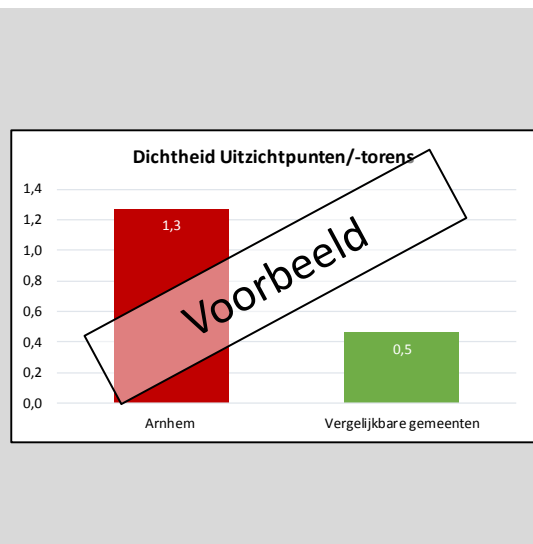
Doelgroepen	Inwoners Arnhem	Arnhem %	Vergelijkbare steden
0 - 12	22.023	14%	14%
5 +	148.947	95%	95%
5 - 17	22.128	14%	14%
5 - 24	37.794	24%	25%
5 - 39	73.235	47%	46%
13+	135.200	86%	86%
13 - 39	59.488	38%	37%
18+	126.819	81%	81%
18 - 39	51.107	33%	32%
18-64	103.331	66%	65%
25+	111.153	71%	70%
Alle leeftijden	157.223	100%	100%

Doelgroepen	Inwoners regio Arnhem	Regio Arnhem %	Vergelijkbare regio's
0 - 12	99.607	14%	14%
5 +	689.508	95%	95%
5 - 17	108.467	15%	15%
5 - 24	172.907	24%	24%
5 - 39	300.857	41%	41%
13+	625.960	86%	86%
13 - 39	237.309	33%	32%
18+	581.041	80%	80%
18 - 39	192.390	27%	26%
18-64	442.234	61%	61%
25+	516.601	71%	71%
Alle leeftijden	725.567	100%	100%

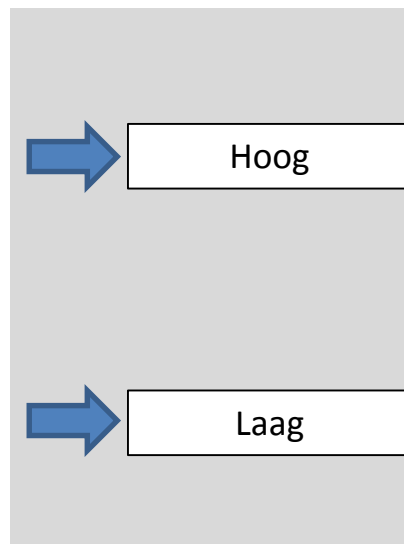
2. Scope, doelgroepen en leeswijzer

2.3 Leeswijzer aanbod en dichtheid

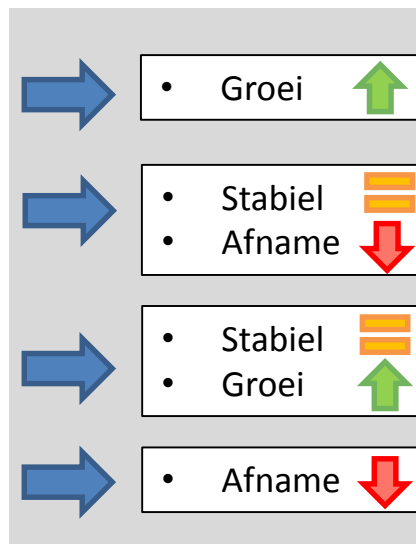
Uitkomsten benchmark:

Dichtheid:

Ontwikkeling NL:

Advies:

Toelichting leeswijzer:

- **Uitkomsten benchmark:** geeft aan of de dichtheid van een voorziening relatief hoog of laag is ten opzichte van de vergelijkbare steden of regio's.
- **Dichtheid:** aantal voorzieningen per 100.000 inwoners. Dit wordt telkens gerelateerd aan de doelgroep van de voorziening. Bij indoor speelparadijzen is de dichtheid bijvoorbeeld berekend op basis van het aantal inwoners tussen 0-12 jaar.
- **Ontwikkeling NL:** betreft de landelijke ontwikkeling van het type leisure.
- **Advies:** op basis van de combinatie van de dichtheid van de diverse voorzieningen ten opzichte van vergelijkbare steden en regio's en de landelijke ontwikkelingen van het type leisure wordt bepaald om wel of niet inzetten op uitbreiding.
- **Overig:** verplaatsing van concepten leidt niet tot een toename en geldt niet als uitbreiding.

Gebruik onderzoek voor toepassing bij "Ladder voor duurzame verstedelijking":

- In de "Ladder voor duurzame verstedelijking" dient de behoefte naar een concept te worden aangetoond.
- De adviezen in dit onderzoek zijn niet één op één bruikbaar voor een eventuele behoeftebepaling uit de "Ladder voor duurzame verstedelijking". Daarin gaat het om de behoeftebepaling van een specifiek initiatief.
- Het is mogelijk dat ondanks een hoge dichtheid en het advies niet in te zetten op uitbreiding, er wel behoefte kan worden aangetoond voor uitbreiding. Hiervoor wordt bijvoorbeeld een kwalitatieve beoordeling van het aanwezige aanbod gedaan. Hiervan is in dit leisure-onderzoek geen sprake.

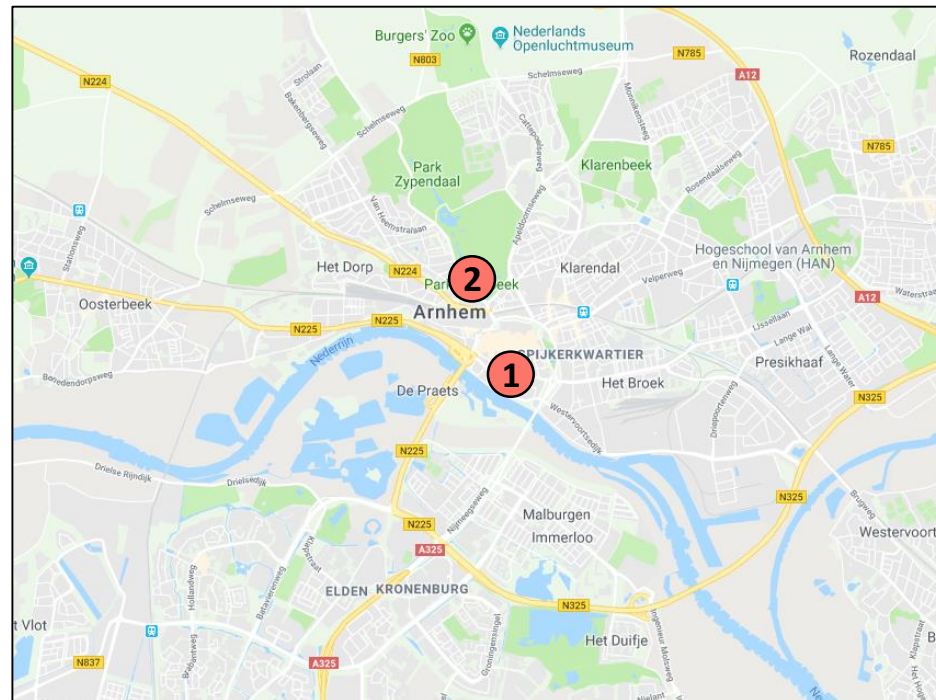
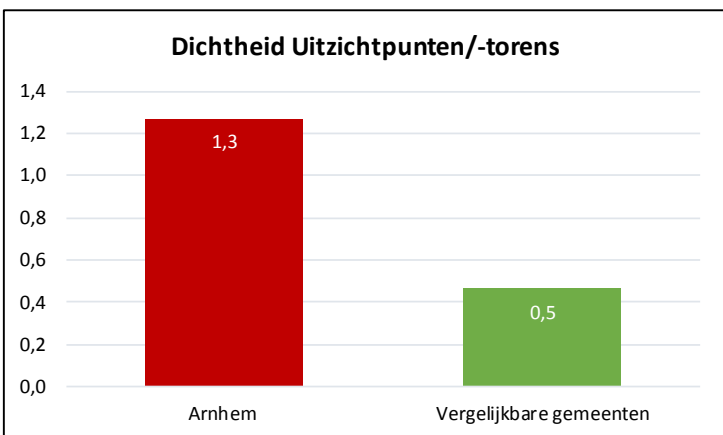
3. Analyse leisure-aanbod met lokaal verzorgingsgebied

3. Analyse leisure-aanbod

3.1 Uitzichtpunten/-torens

Cluster: Attracties
Verzorgingsgebied: Lokaal
Doelgroep: Alle leeftijden
Ontwikkeling NL: Stabiel

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Hoogte
1	Sint-Eusebiuskerk	Arnhem	Arnhem	73 meter
2	Belvédère	Arnhem	Arnhem	30 meter

Impressie concept:

Conclusies:

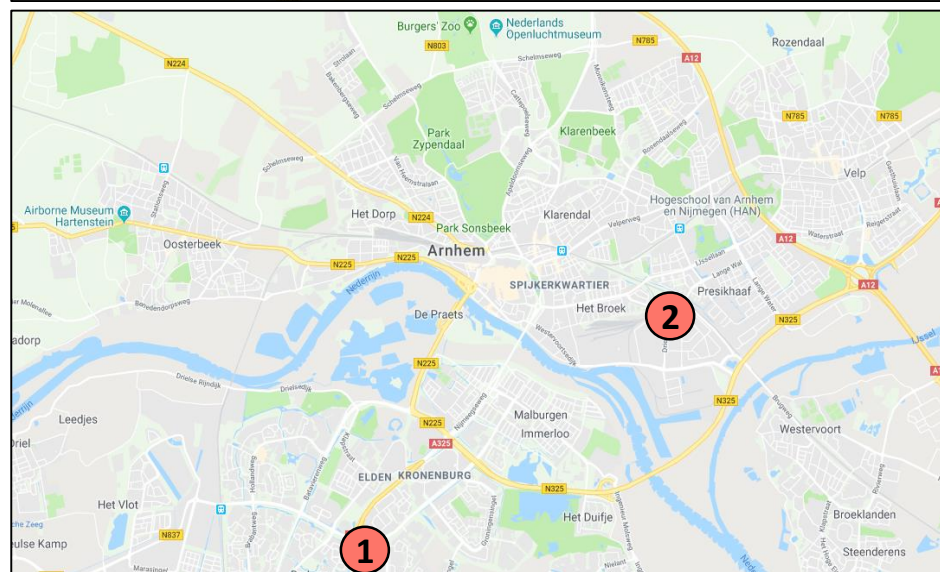
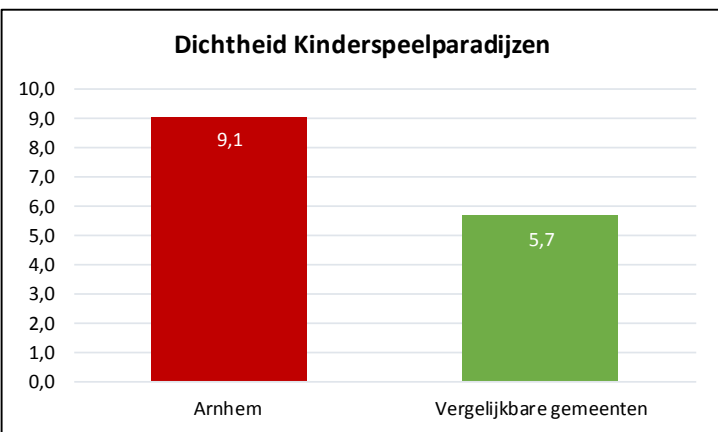
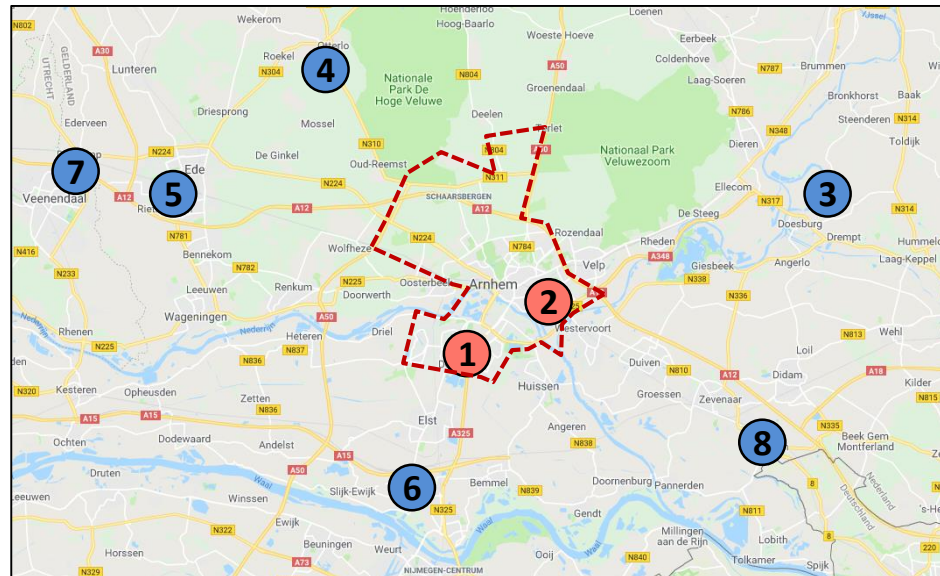
- 2 betaalde uitzichtpunten/-torens in Arnhem.
- Regionaal geen aanvullend aanbod.
- Dichtheid is hoog.
- Geografische spreiding redelijk.
- Advies: voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

3. Analyse leisure-aanbod

3.2 Indoor speelparadijzen

Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Lokaal
Doelgroep: 0-12 jaar
Ontwikkeling NL: Groei

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Type
1	Ballorig	Arnhem	Arnhem	Groot
2	Monkeytown	Arnhem	Arnhem	Groot
3	Speelparadijs Binkie	Doesburg	Doesburg	Klein
4	Indoorspeeltuin de Houtzagerij	Otterlo	Ede	Klein
5	Monkeytown	Ede	Ede	Groot
6	Chimpie Champ	Oosterhout	Overbetuwe	Groot
7	De Schatkids	Veenendaal	Veenendaal	Groot
8	Kiddiez Speeltuin	Babberich	Zevenaar	Klein

Conclusies:

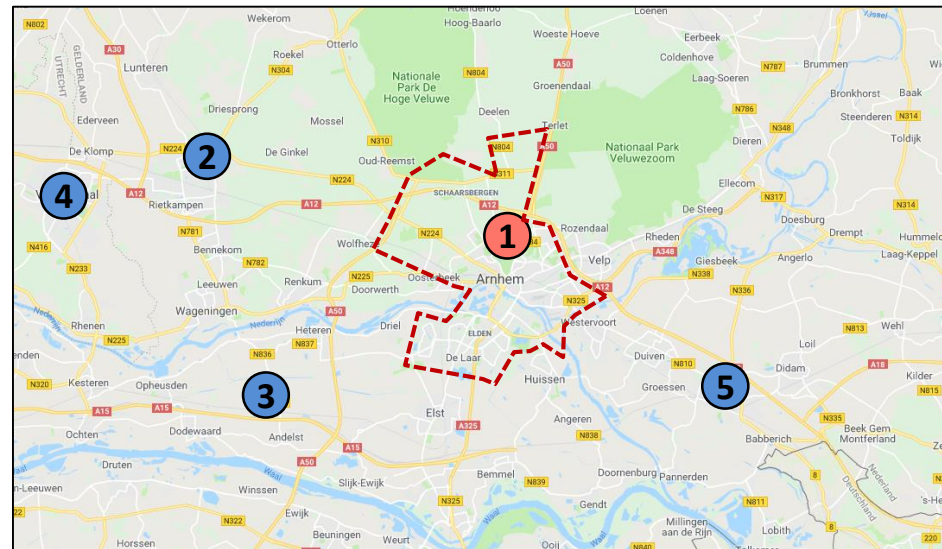
- 2 in Arnhem, beide grote spelers van een keten.
- Dichtheid is zeer hoog.
- Geografische spreiding is goed.
- Advies: voldoende aanbod. Uitsluitend ruimte voor vernieuwende concepten.

3. Analyse leisure-aanbod

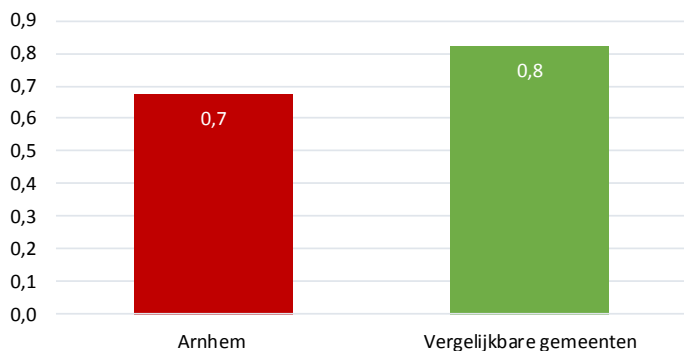
3.3 Bowlingcentra

Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Lokaal
Doelgroep: 5 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Groei

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Aantal banen
1	De Schelmse Brug	Arnhem	Arnhem	16
2	Bowlingcentrum Groeneveld	Ede	Ede	7
3	De Wanmolen	Zetten	Overbetuwe	8
4	Olround Bowling Veenendaal	Veenendaal	Veenendaal	8
5	De Griethse Poort	Zevenaar	Zevenaar	6

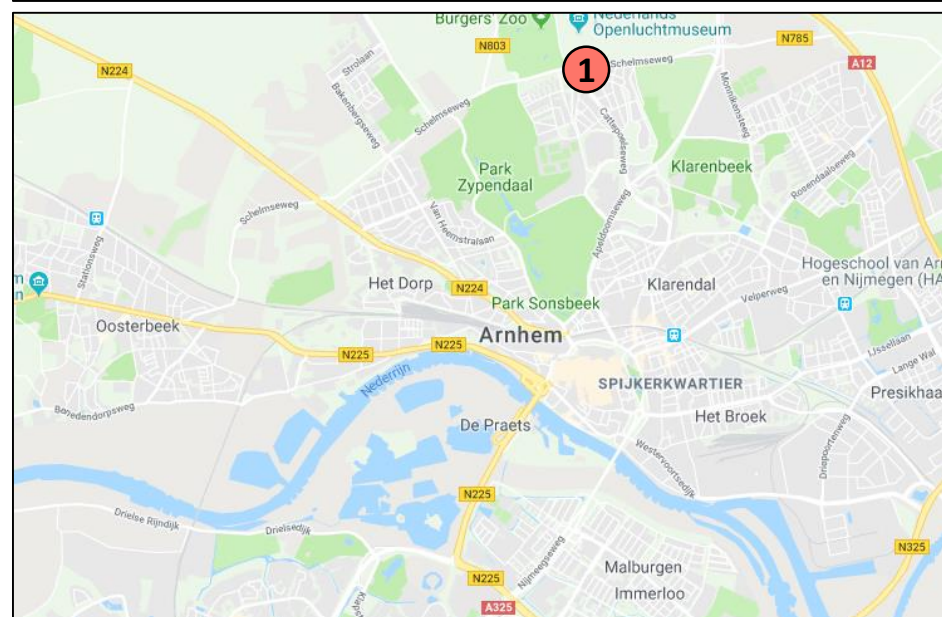

Dichtheid Bowlingcentra

Conclusies:

- 1 in Arnhem, met 16 banen.
- Dichtheid bowlingcentra is vergelijkbaar.
- Dichtheid bowlingbanen is vergelijkbaar.
- Advies: voldoende aanbod. Uitsluitend ruimte voor vernieuwende concepten.
- *Regionaal is de baandichtheid relatief laag, mogelijk ruimte voor uitbreiding in Arnhem-Zuid.*

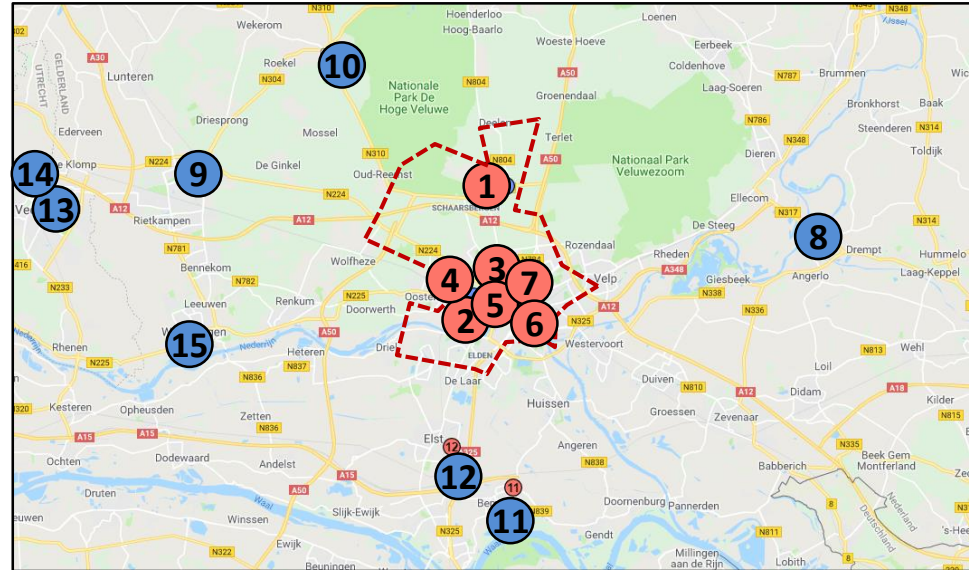

3. Analyse leisure-aanbod

3.4 Escaperooms

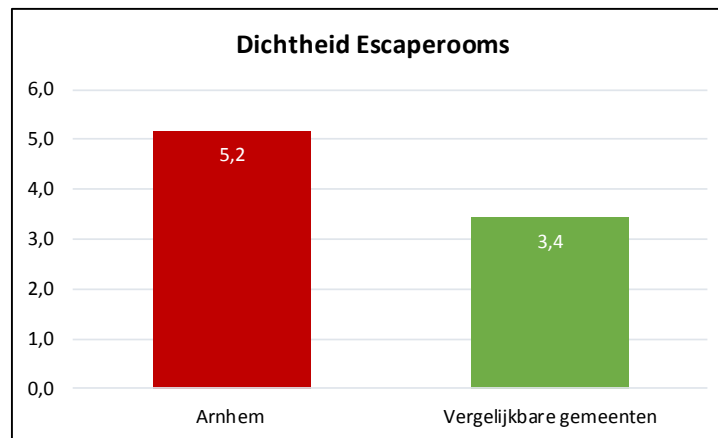
Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Lokaal
Doelgroep: 13 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Groei

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Aantal kamers
1	Escape Vrijland Arnhem	Arnhem	Arnhem	1
2	Escape Arnhem	Arnhem	Arnhem	1
3	Escaperooms Waterproof	Arnhem	Arnhem	1
4	Prison Escape Arnhem	Arnhem	Arnhem	2
5	Escape Room TRAP Arnhem	Arnhem	Arnhem	3
6	Arnhem escaperoom	Arnhem	Arnhem	4
7	Clocked-up	Arnhem	Arnhem	4
8	Escape Room Tot Slot	Doesburg	Doesburg	1
9	Intersphere Lasergames	Ede	Ede	1
10	Escaperooms Dakar Otterlo	Otterlo	Ede	1
11	Escape room Gelderland	Bemmel	Lingewaard	3
12	Escape Room Elst	Elst	Overbetuwe	2
13	Escaperooms the circle 0318	Veenendaal	Veenendaal	2
14	The Maxx	Veenendaal	Veenendaal	4
15	Escape Room Wageningen	Wageningen	Wageningen	2

Conclusies:

- 7 in Arnhem, 8 in de regio.
- Prison Escape Arnhem is een tijdelijk concept.
- Dichtheid is hoog.
- Geografische spreiding voldoende. Het ontbreekt aan aanbod in zuid.
- Advies: ruim voldoende aanbod. Uitsluitend ruimte voor vernieuwende concepten.

Voor meer informatie inzake escaperooms, zie tevens publicatie [Escaperooms in beeld](#) van Van Spronsen & Partners horeca-advies.

3. Analyse leisure-aanbod

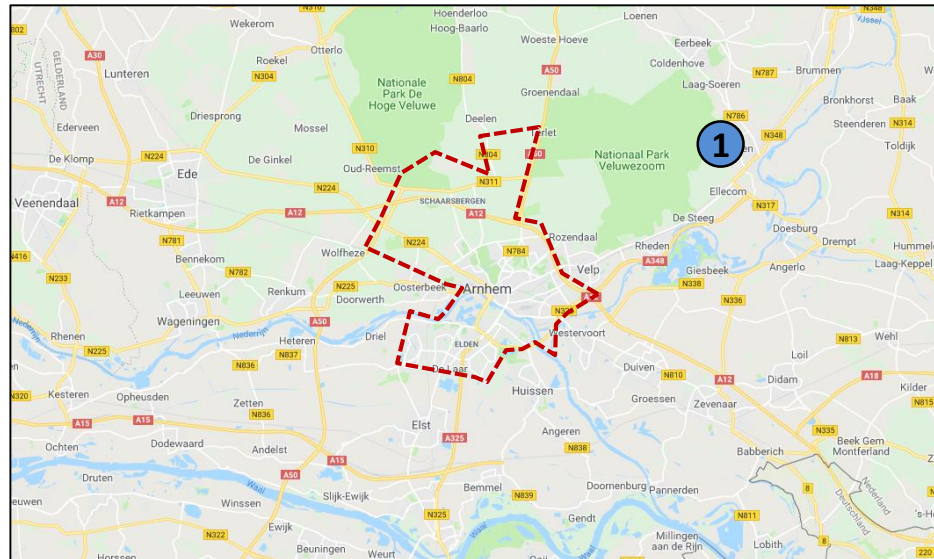
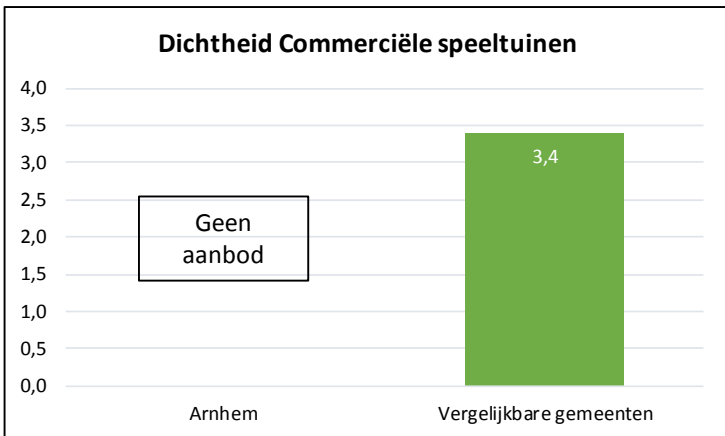
3.5 Commerciële speeltuinen

Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Lokaal
Doelgroep: 0 – 12 jaar
Ontwikkeling NL: Stabiel

Toelichting:

Het betreft uitsluitend commerciële speeltuinen.
 Verenigingen en stichtingen zijn buiten beschouwing gelaten.

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente
1	De Spelerij	Dieren	Rheden

Impressie concept:

Conclusies:

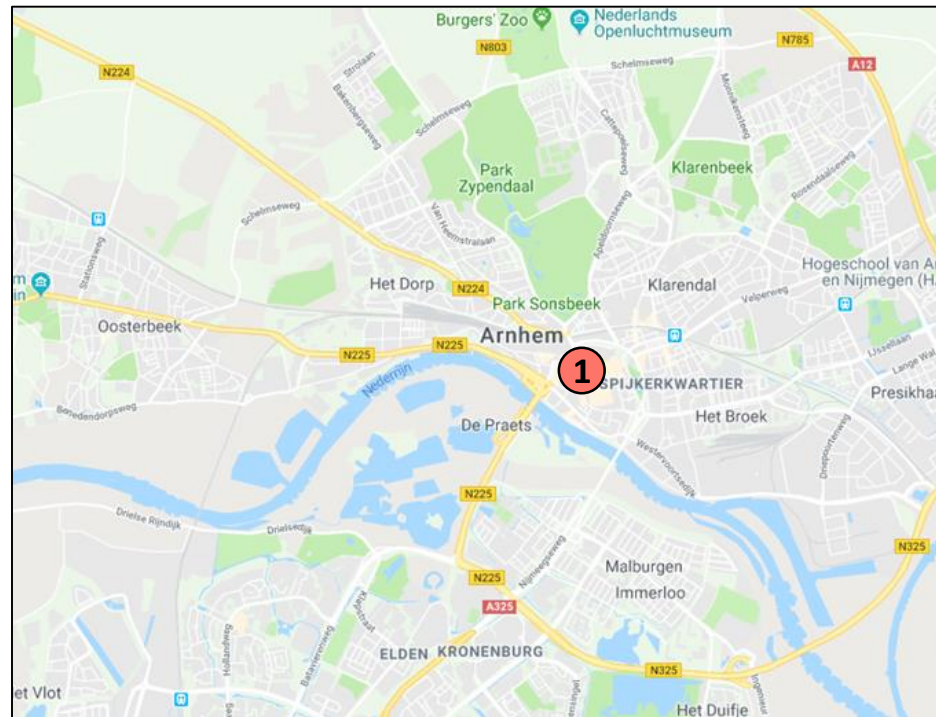
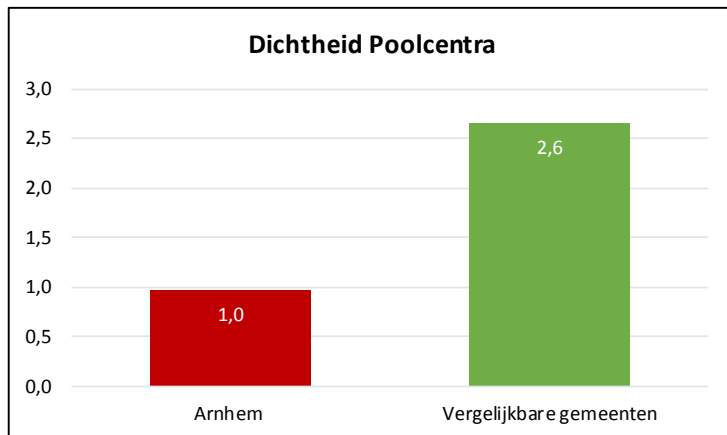
- Geen aanbod in Arnhem.
- 1 in de regio.
- Burgers Zoo vult aanbod in Arnhem deels in.
- Geografische spreiding zeer beperkt.
- Advies: ruimte voor uitbreiding van het aanbod.

3. Analyse leisure-aanbod

3.6 Poolcentra

Cluster: Entertainment
Verzorgingsgebied: Lokaal
Doelgroep: 18 – 64 jaar
Ontwikkeling NL: Stabiel

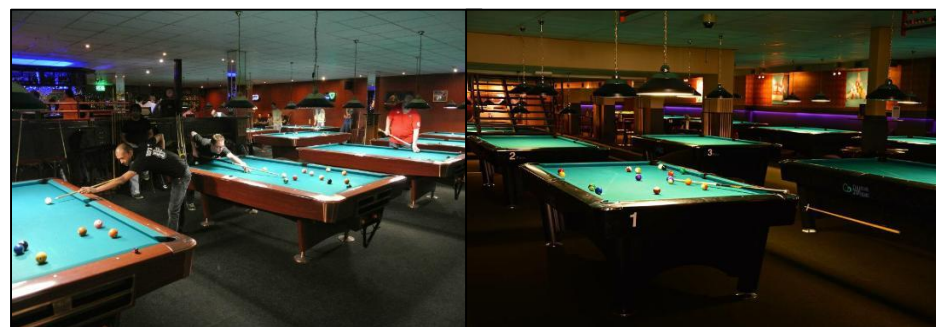
Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente
1	House of Billiards	Arnhem	Arnhem

Conclusies:

- 1 in Arnhem, wel een grote speler.
- Regionaal geen aanvullend aanbod.
- Dichtheid is laag.
- Ligging in centrum voor dit type is goed.
- Advies: ondanks lage dichtheid niet inzetten op uitbreiding wegens landelijke ontwikkelingen. Enkel ruimte voor vernieuwende concepten.

Impressie concept:

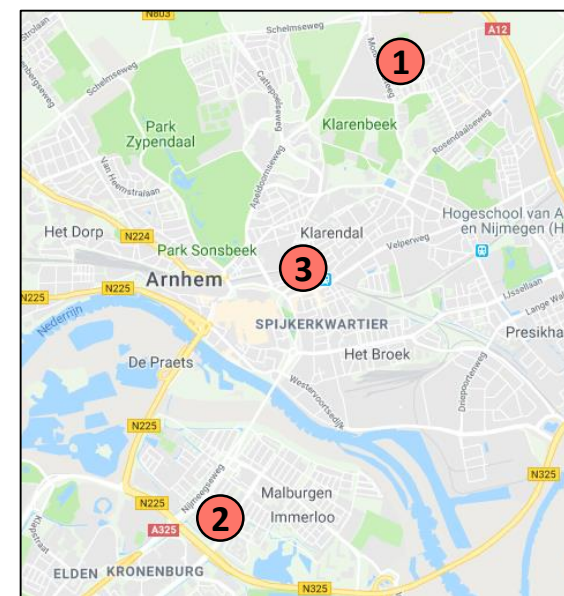

3. Analyse leisure-aanbod

3.7 Zwembaden

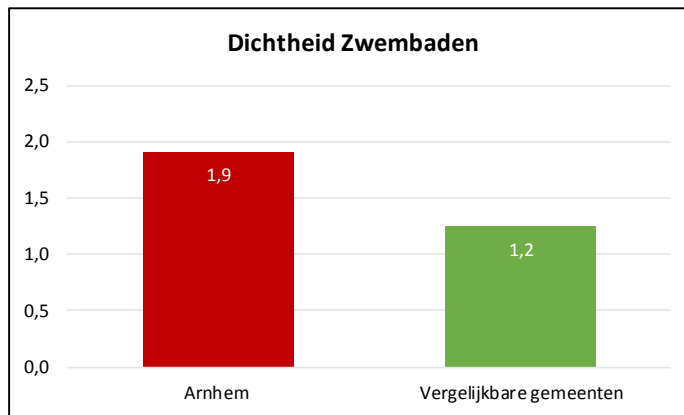
Cluster: Sport en recreatie
Verzorgingsgebied: Lokaal
Doelgroep: Alle leeftijden
Ontwikkeling NL: Afname

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente
1	Zwembad Valkenhuisen	Arnhem	Arnhem
2	Zwembad De Grote Koppel	Arnhem	Arnhem
3	Zwembad Klarenbeek	Arnhem	Arnhem
4	Overdekt zwembad Den Helder	Doesburg	Doesburg
5	Zwembad de Peppel	Ede	Ede
6	Zwembad De Vrije Slag	Bennekom	Ede
7	Het Lunterse Bosbad	Lunteren	Ede
8	Zwembad De Goudsberg	Lunteren	Ede
9	Laco sportcentrum Bemmel	Bemmel	Lingewaard
10	Zwem- en Instructiebad Jottem	Huissen	Lingewaard
11	Sportcentrum de Helster	Elst	Overbetuwe
12	Zwembad Drie Essen Zetten	Zetten	Overbetuwe
13	Optisport Zwembad Doelum	Renkum	Renkum
14	Zwembad Oosterbeek	Oosterbeek	Renkum
15	Zwembad De Hangmat	Rheden	Rheden
16	Zwembad De Dumpel	Velp	Rheden
17	Zwembad de Vallei	Veenendaal	Veenendaal
18	Sports Planet	Westervoort	Westervoort
19	Zwem- en sportbad Lentebad	Zevenaar	Overbetuwe
20	Zwembad De Bongerd	Wageningen	Wageningen

Conclusies:

- 3 in Arnhem, 17 in de regio.
- Dichtheid is hoog.
- Regionale dichtheid is hoog (3 vs 2,6).
- Geografische spreiding goed.
- Advies: voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

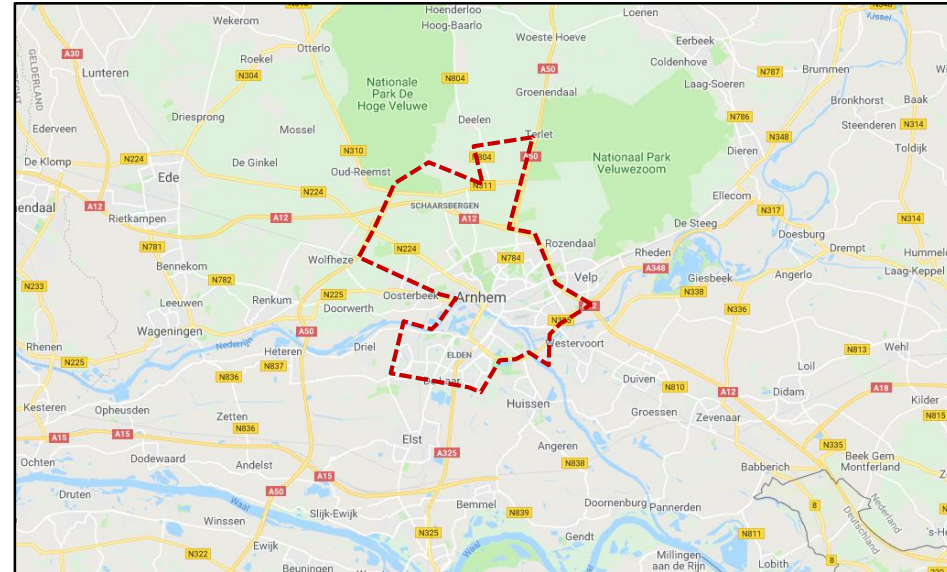
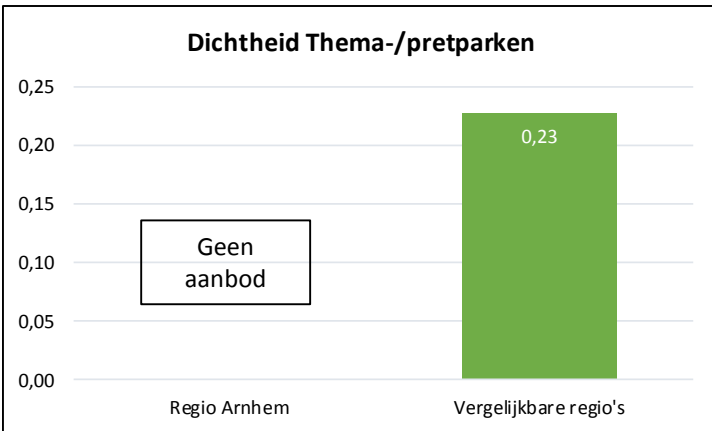
4. Analyse leisure-aanbod met regionaal verzorgingsgebied

4. Analyse leisure-aanbod

4.1 Thema-/pretparken

Cluster:	Attracties
Verzorgingsgebied:	Regionaal/landelijk
Doelgroep:	Alle leeftijden
Ontwikkeling NL:	Stabiel ▬

Aanbod:
Geen huidig aanbod in regio Arnhem.

Conclusies:

- Geen aanbod in regio Arnhem.
- Wel aanbod vlak buiten de regio in Nijmegen (Park Tivoli) en Apeldoorn (Julianatoren).
- Burgers Zoo vult aanbod in Arnhem deels in.
- Advies: Ruimte voor een klein of middelgroot attractiepark in regio Arnhem.
- Grote attractieparken (vaak in combinatie met verblijfsrecreatie) hebben een landelijk verzorgingsgebied. Hiervoor is de lokale of regionale marktsituatie van ondergeschikt belang.

Impressie concept:

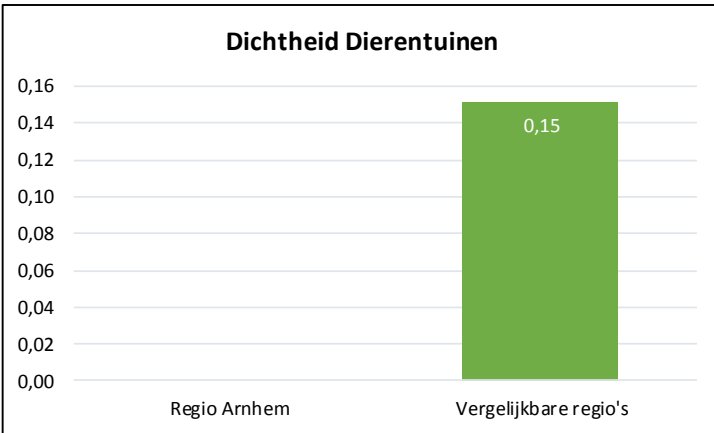

4. Analyse leisure-aanbod

4.2 Dierentuinen

Cluster: attracties
Verzorgingsgebied: Regionaal/landelijk
Doelgroep: Alle leeftijden
Ontwikkeling NL: Stabiel

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Type
1	Koninklijke Burgers' Zoo	Arnhem	Arnhem	Zeer groot

Conclusies:

- 1 grootschalige dierentuin in Arnhem met landelijke aantrekkingskracht.
- Dichtheid is vergelijkbaar.
- In vergelijkbare regio's betreft het tevens aanbod van kleine en middelgrote dierentuinen, met een regionaal verzorgingsgebied. Dit is niet in alle gevallen vergelijkbaar met Burgers' Zoo in Arnhem, een grote dierentuin met een landelijk verzorgingsgebied.
- Advies: voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

Impressie concept:

4. Analyse leisure-aanbod

4.3 FEC's

Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 5 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Groei

Toelichting FEC:

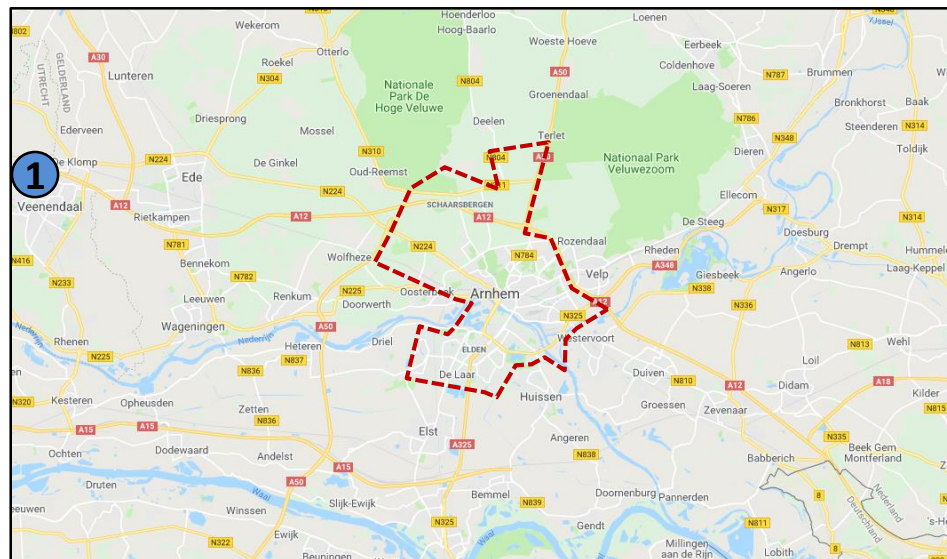
- Een Family Entertainment Center (FEC) combineert meerdere leisurefaciliteiten met horeca.
- De clustering van activiteiten versterkt elkaar.
- Nederland telt 27 FEC's, het aantal zal de komende jaren naar verwachting blijven stijgen.

Aanbod:

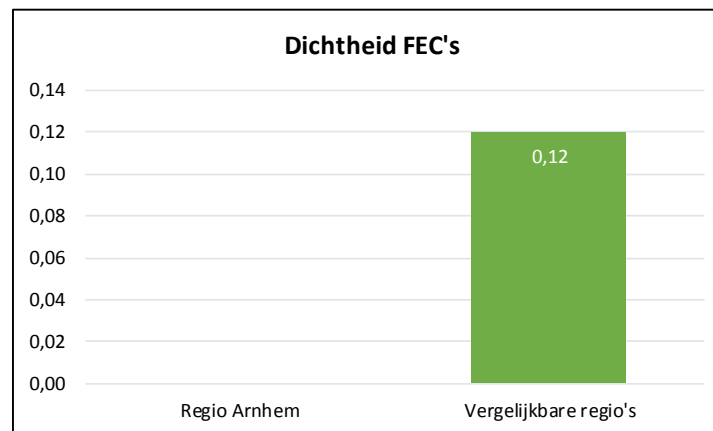
- The Maxx biedt karten (elektrisch), indoor trampolinepark, lasergame, Glowgolf en escaperoom.
- Onlangs uitgeroepen tot FEC van het jaar.
- De voorzieningen van het FEC tellen individueel mee in desbetreffende aanbodanalyse.

Conclusies:

- Geen aanbod in Arnhem en 1 in de regio.
- Dichtheid ligt op vergelijkbaar niveau.
- Advies: gezien de ligging van de enige speler in de regio (Veenendaal) is uitbreiding in Arnhem eventueel mogelijk. Dit is mede afhankelijk van het type voorzieningen in het FEC.

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Aantal voorzieningen
1	The Maxx	Veenendaal	Veenendaal	5

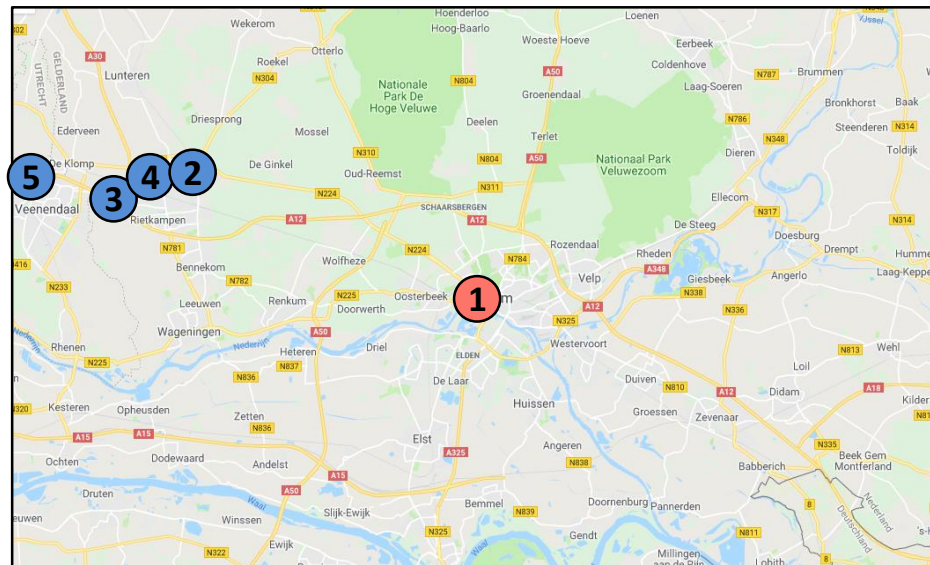

4. Analyse leisure-aanbod

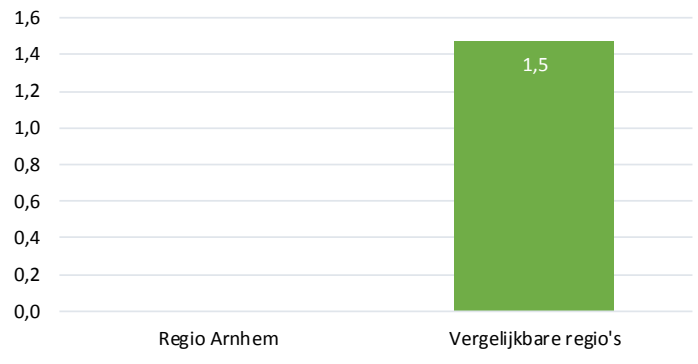
4.4 Lasergame

Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 5 – 39 jaar
Ontwikkeling NL: Stabiel

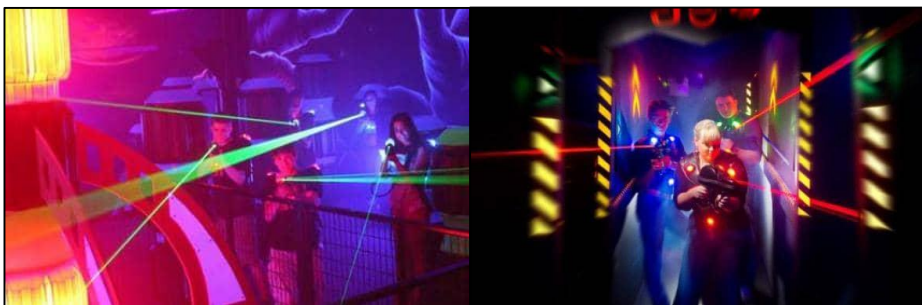
Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente
1	Paintball World Arnhem	Arnhem	Arnhem
2	Intersphere	Ede	Ede
3	Gotcha	Ede	Ede
4	Survival	Ede	Ede
5	The Maxx	Veenendaal	Veenendaal

Dichtheid Lasergamen

Impressie concept:

Conclusies:

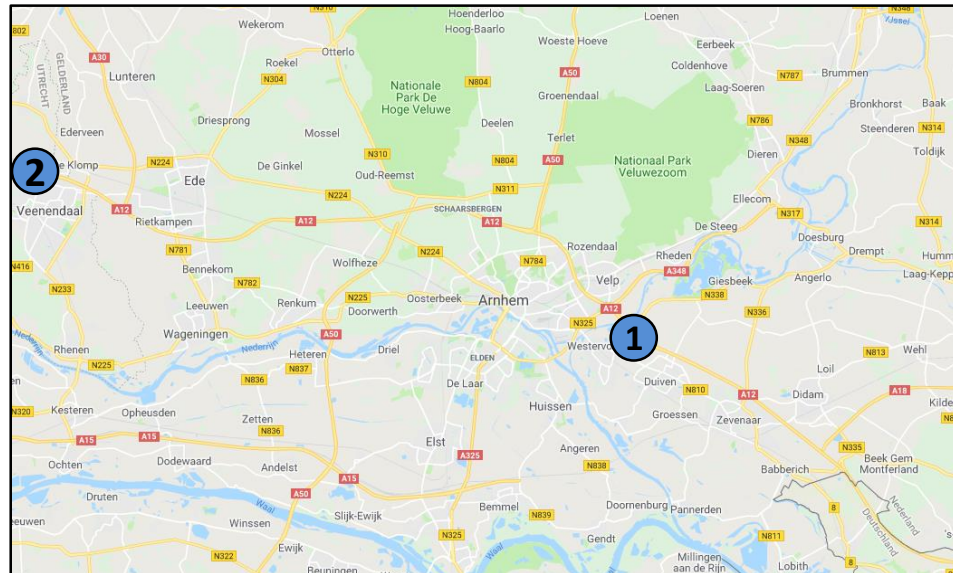
- 1 in Arnhem en 4 in de regio.
- Dichtheid is hoog.
- Huidig aanbod met name perifere ligging op forse afstand van Arnhem (Ede en Veenendaal).
- Advies: voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

4. Analyse leisure-aanbod

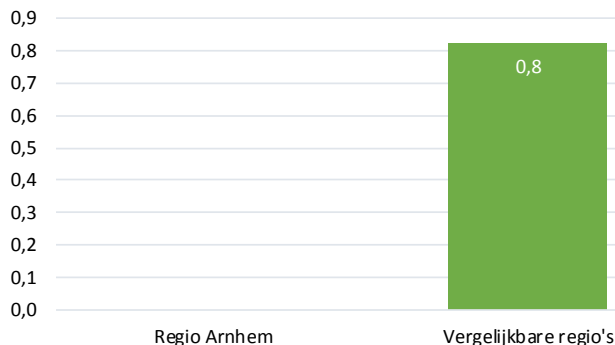
4.5 Kartbanen

Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 13 – 39 jaar
Ontwikkeling NL: Stabiel

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Type
1	Kartbaan Duiven	Duiven	Duiven	Regulier
2	The Maxx	Veenendaal	Veenendaal	Elektrisch

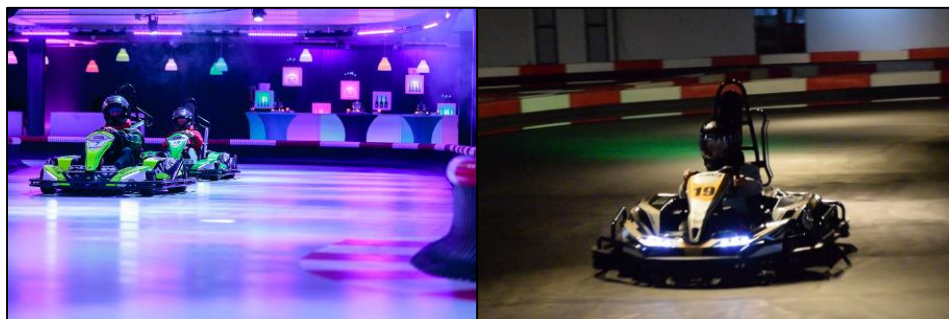
Dichtheid Kartbanen

Conclusies:

- Geen aanbod in Arnhem en 2 in de regio.
- Dichtheid is vergelijkbaar.
- Landelijke groei van elektrisch karten, deels vervanging van reguliere karts.
- The Maxx (award beste leisurecentrum 2018) biedt reeds moderne elektrische variant.
- Advies: voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

Impressie concept:

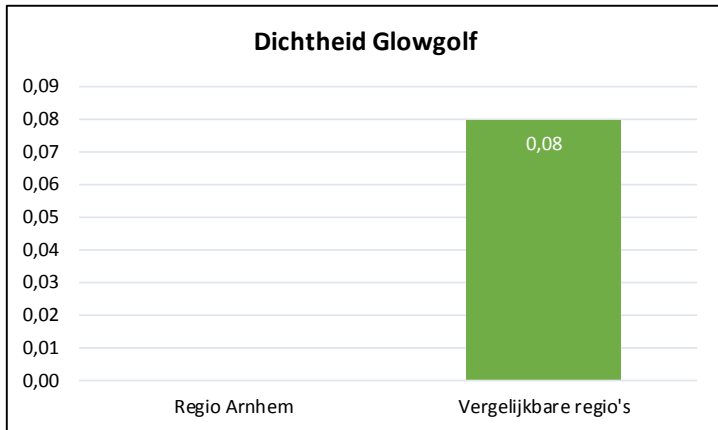
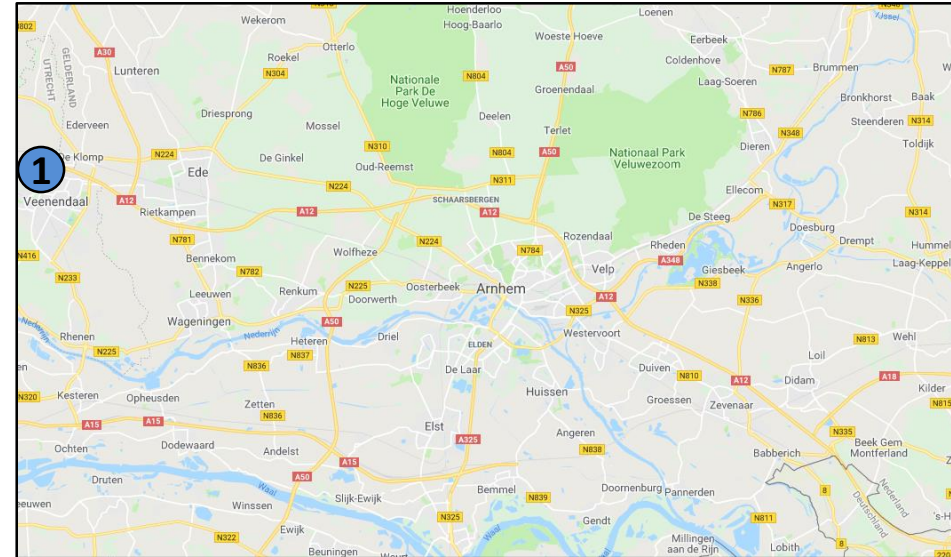

4. Analyse leisure-aanbod

4.6 Glowgolf

Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 5 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Lichte groei

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Aantal holes
1	The Maxx	Veenendaal	Veenendaal	18

Impressie concept:

Conclusies:

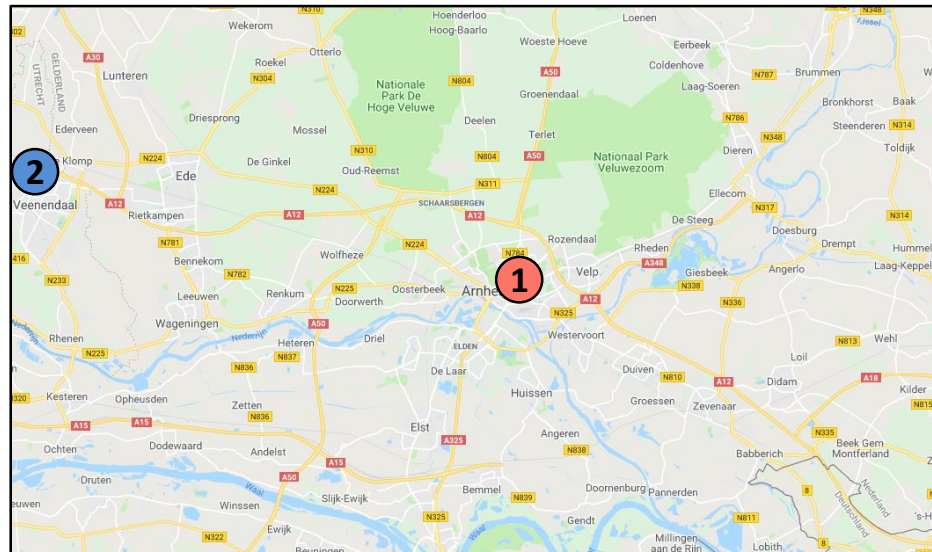
- Geen aanbod in Arnhem en 1 in de regio.
- Dichtheid is hoog.
- Advies: gezien ligging van enige speler in regio (Veenendaal) is uitbreiding in Arnhem eventueel mogelijk.

4. Analyse leisure-aanbod

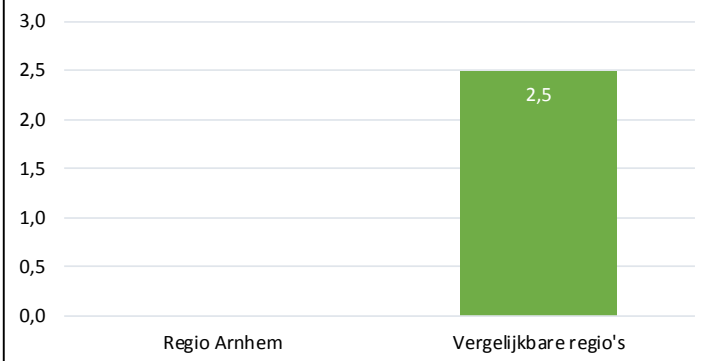
4.7 Trampolineparken

Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 5 – 17 jaar
Ontwikkeling NL: Sterke groei

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Type
1	Bouzz	Arnhem	Arnhem	Klein
2	The Maxx	Veenendaal	Veenendaal	Middelgroot

Dichtheid Trampolineparken

Informatie concept:

Conclusies:

- 1 in Arnhem en 1 in de regio.
- Dichtheid is laag.
- Advies: ruimte voor uitbreiding van een groot trampoliepark (zoals Jumpsquare of Jump XL). Sterke landelijke ontwikkelingen biedt op termijn mogelijk aanvullende ruimte voor uitbreiding.

Voor meer informatie inzake indoor trampolineparken, zie tevens publicatie [Indoor Trampolineparken in beeld](#) van Van Spronsen & Partners horeca-advies.

4. Analyse leisure-aanbod
4.8 Klimmuren en -parken

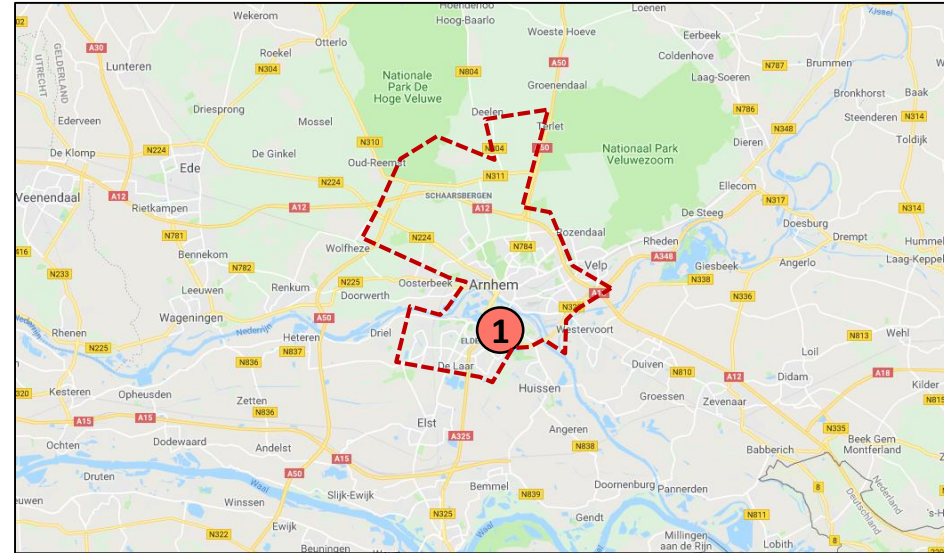
Cluster: Sport en recreatie
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 13 – 39 jaar
Ontwikkeling NL: Groei

Toelichting:

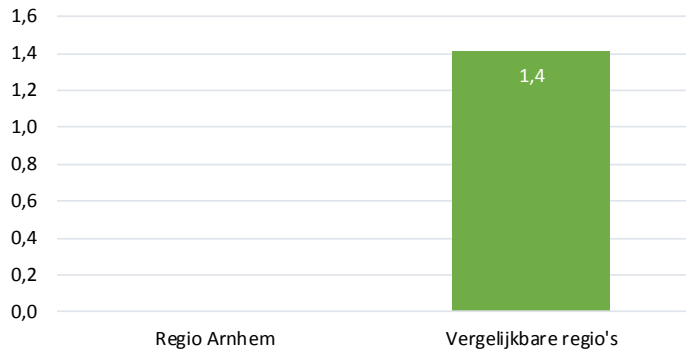
Klimmuren en -parken betreffen:

- Indoor klimmuren en boulderhallen.
- Indoor klimparken.
- Indoor hoogte-/touwenparcours.

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente
1	Mountain Network Arnhem	Arnhem	Arnhem

Dichtheid Klimmuren

Conclusies:

- 1 in Arnhem en geen aanvullend aanbod in de regio.
- Dichtheid is laag.
- Advies: ruimte voor uitbreiding, met name voor vernieuwende klimconcepten/indoor klimparken.

Impressie concept:

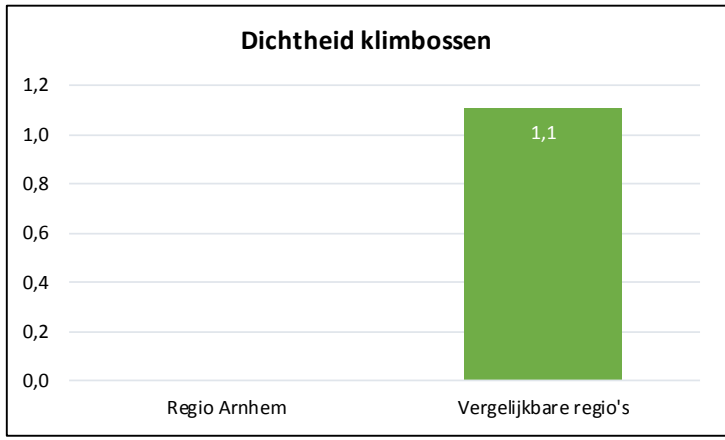
Impressie indoor klimmuur

Impressie indoor klimpark

4. Analyse leisure-aanbod
4.9 Klimbossen

Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 5 – 39 jaar
Ontwikkeling NL: Groei

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente
1	Klimbos Simia	Ede	Ede
2	Klimpark Watergoed	Valburg	Overbetuwe

Impressie concept:

Conclusies:

- Geen aanbod in Arnhem en 2 in de regio.
- Dichtheid is laag.
- Advies: ruimte voor uitbreiding.

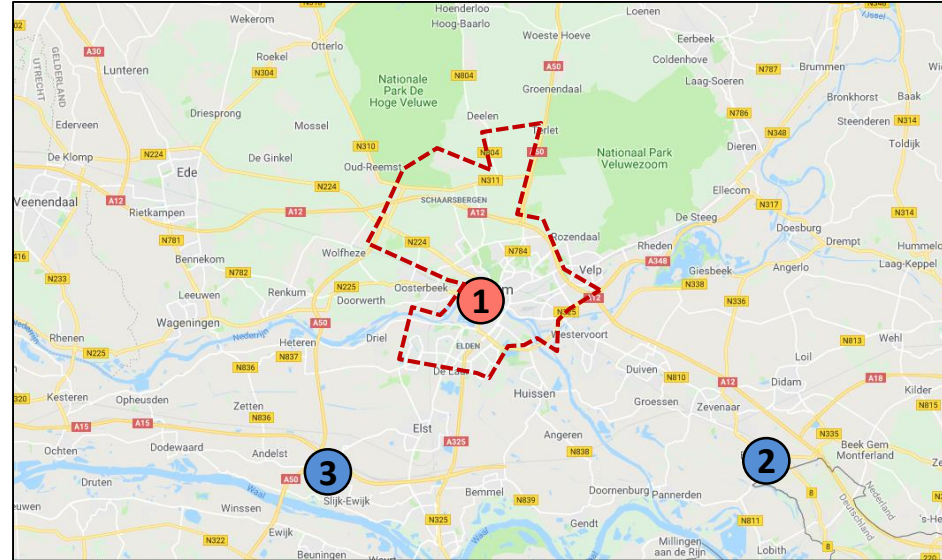
4. Analyse leisure-aanbod
4.10 Paintball

Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 18 – 39 jaar
Ontwikkeling NL: Schaalvergroting

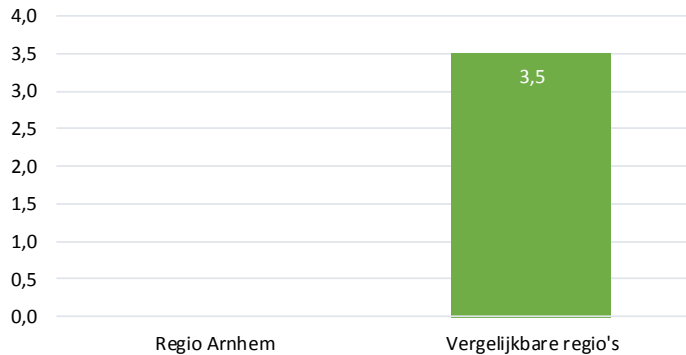
Toelichting:

Paintball is een schietspel waarin met verfkogels wordt geschoten.

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente
1	Paintball World	Arnhem	Arnhem
2	Paintballcentrum de Unit	Babberich	Zevenaar
3	Kingforrest	Valburg	Overbetuwe

Dichtheid Paintball

Impressie concept:

Conclusies:

- 1 in Arnhem en 2 in de regio.
- Dichtheid is laag.
- Net buiten de regio, aan de zuidkant, ligt een grote speler.
- Regio Nijmegen heeft een hoge dichtheid.
- Advies: ruimte voor uitbreiding met name aan de noordkant van de regio.

4. Analyse leisure-aanbod

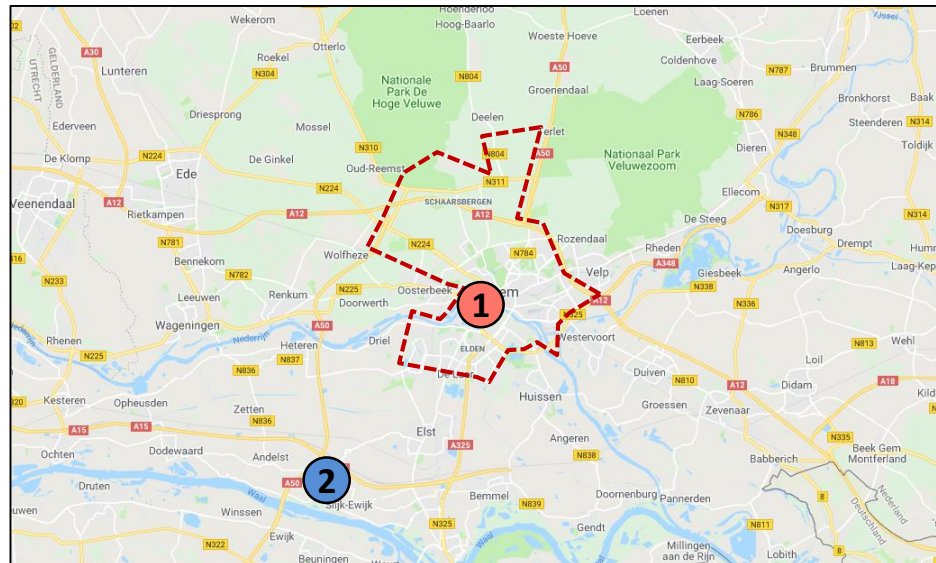
4.11 Airsoft

Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 18 – 39 jaar
Ontwikkeling NL: Matige groei

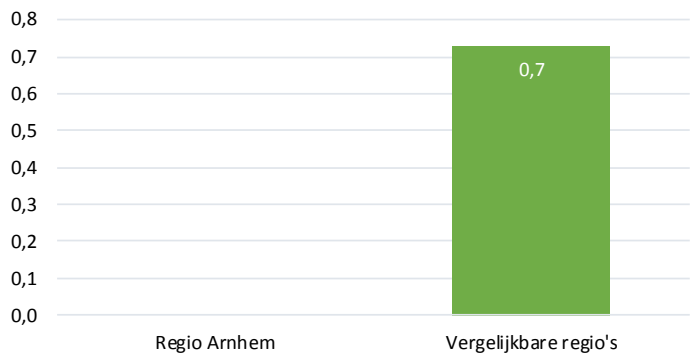
Toelichting:

Airsoft is een schietspel waarin replica's van echte wapens worden gebruikt en met 6mm plastic balletjes wordt geschoten.

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Type
1	Paintball World	Arnhem	Arnhem	In- & outdoor
2	Kingforrest	Valburg	Overbetuwe	Outdoor

Dichtheid Airsoften

Impressie concept:

Conclusies:

- 1 in Arnhem en 1 in de regio.
- Dichtheid is hoog.
- Advies: voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

4. Analyse leisure-aanbod

4.12 Adventure en survival

Cluster: Actieve leisure
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 13 – 39 jaar
Ontwikkeling NL: Stabiel

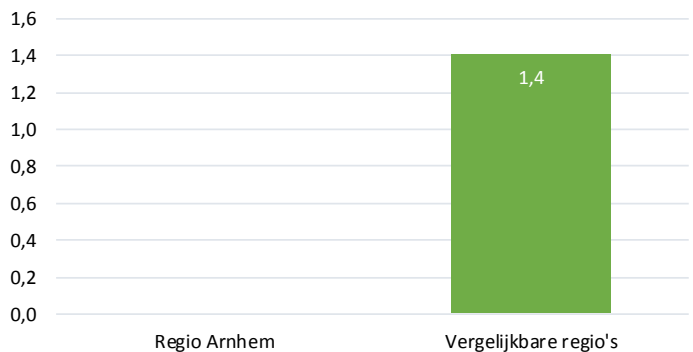
Toelichting:

Het betreft uitsluitend bedrijven op vaste locaties, bedrijven die in openbare ruimte activiteiten organiseren zijn buiten beschouwing gelaten.

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente
1	Primates Outdoor en survival	Zevenaar	Zevenaar
2	Sport & Survivalteam Ede	Ede	Ede
3	Van Amerongen	Elst	Overbetuwe

Dichtheid Adventure en survival

Impressie concept:

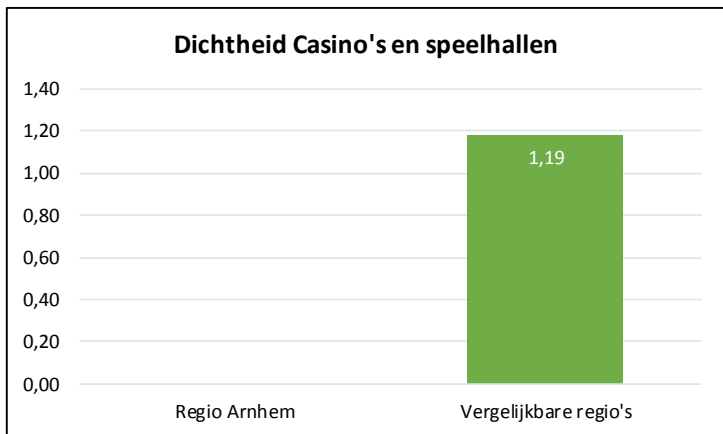
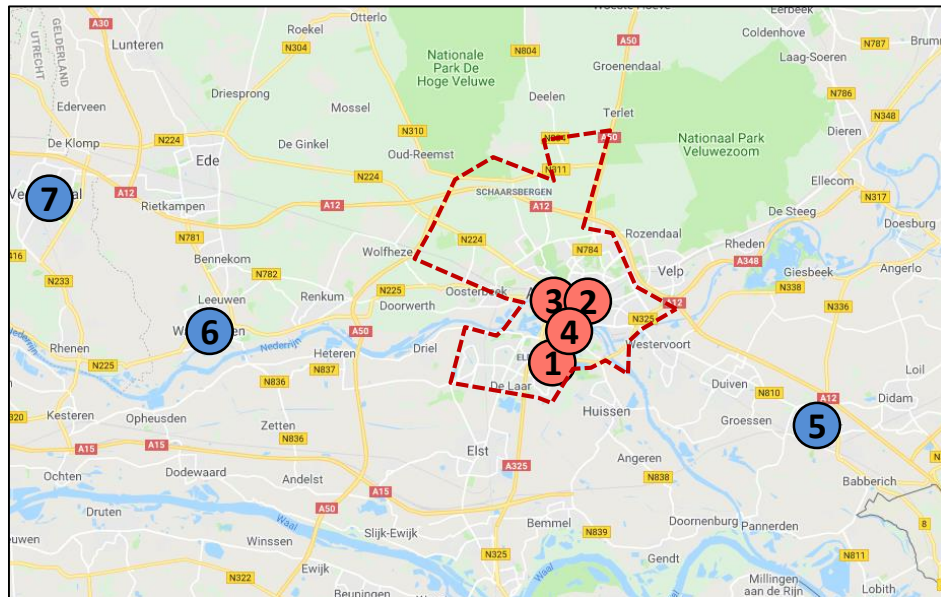
Conclusies:

- Geen aanbod in Arnhem en 3 in de regio.
- Dichtheid is nagenoeg gelijk.
- Advies: voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

4. Analyse leisure-aanbod
4.13 Casino's en speelhallen

Cluster: Entertainment
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 18 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Stabiel

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente
1	Jack's Casino Arnhem	Arnhem	Arnhem
2	Flash Casino Arnhem	Arnhem	Arnhem
3	Casino Big Apple Arnhem	Arnhem	Arnhem
4	Casino Suikerland	Arnhem	Arnhem
5	Casino Big Apple Zevenaar	Zevenaar	Zevenaar
6	Fair Play Casino	Wageningen	Wageningen
7	Magic Cherry	Veenendaal	Veenendaal

Impressie concept:

Conclusies:

- 4 in Arnhem en 3 in de regio.
- Dichtheid is vergelijkbaar.
- Advies: voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

4. Analyse leisure-aanbod

4.14 Arcadehallen

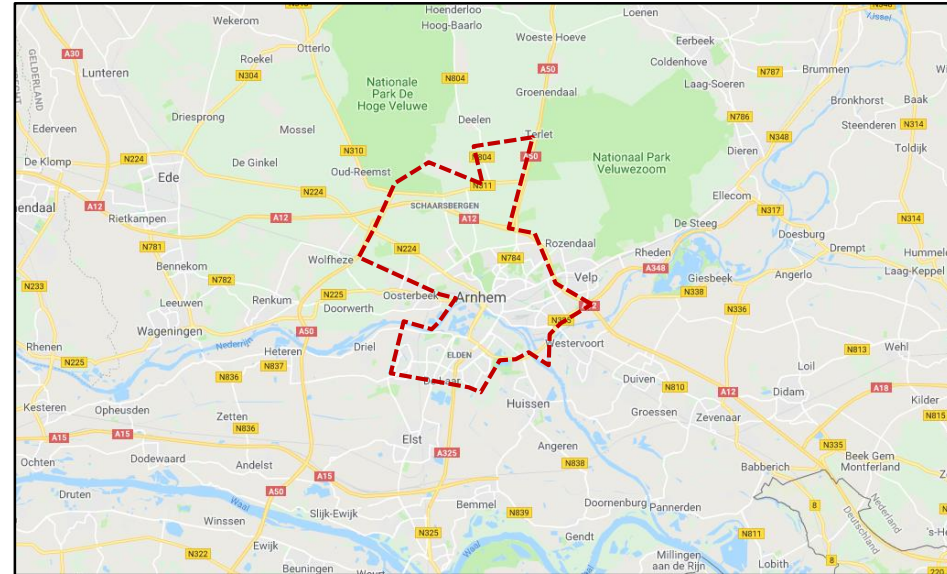
Cluster: Entertainment
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 5 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Beperkte groei ↑

Toelichting:

In arcadehallen staan behendigheidspelel centraal (videogames, flipperkasten, en dergelijke). Dit type exploitatie valt onder de Wet op de kanspelen, in Arnhem vastgelegd in de verordening speelautomatenhallen.

Aanbod:

Geen huidig aanbod in regio Arnhem.

Dichtheid Arcadehallen

Impressie concept:

Conclusies:

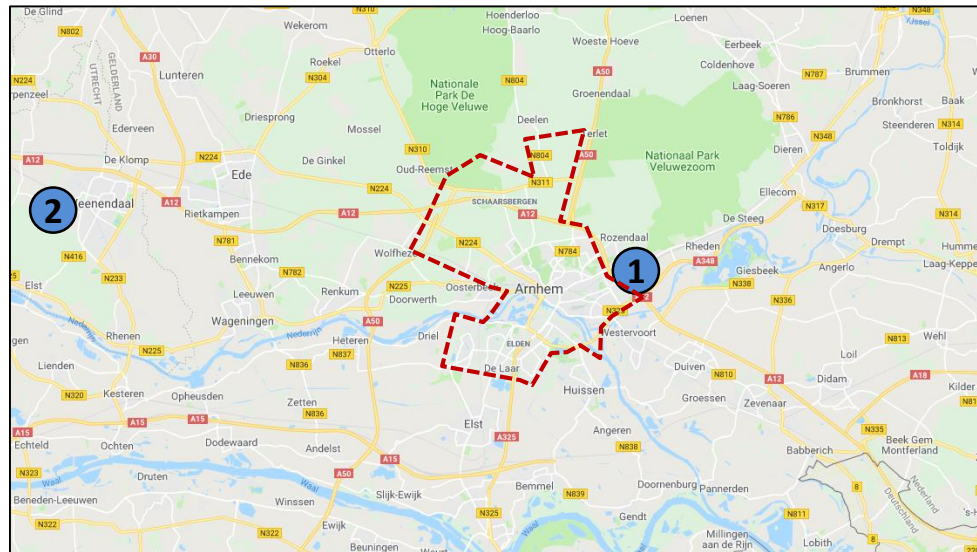
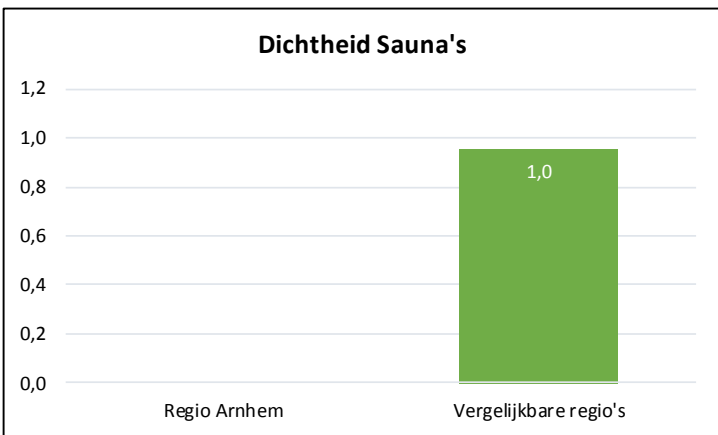
- Geen aanbod in de regio.
- Landelijke aanbod is zeer beperkt.
- Ook geen aanbod in vergelijkbare regio's.
- Advies: uitsluitend ruimte voor vernieuwende concepten zoals Gamestate.

4. Analyse leisure-aanbod

4.15 Sauna's en thermen

Cluster: Wellness
Verzorgingsgebied: Regionaal/landelijk
Doelgroep: 25 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Schaalvergroting

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Aantal cabines
1	Sauna & Beauty Velp	Velp	Rheden	6
2	Sauna & Beauty de Heuvelrug	Veenendaal	Veenendaal	6

Conclusies:

- Geen aanbod in Arnhem en 2 in de regio.
- Dichtheid is laag.
- Landelijke trend is met name opkomst van grootschalige saunabedrijven met een landelijk verzorgingsgebied.
- Bestaand aanbod biedt reeds fors aantal grote spelers rond de Veluwe en te openen Thermen Berendonck in Wijchen (nabij Nijmegen).
- Sanadome in Nijmegen zorgt voor voldoende aanbod van kuuroorden en bronnenbaden.
- Advies: ruimte voor middelgrote sauna.

Informatie concept:

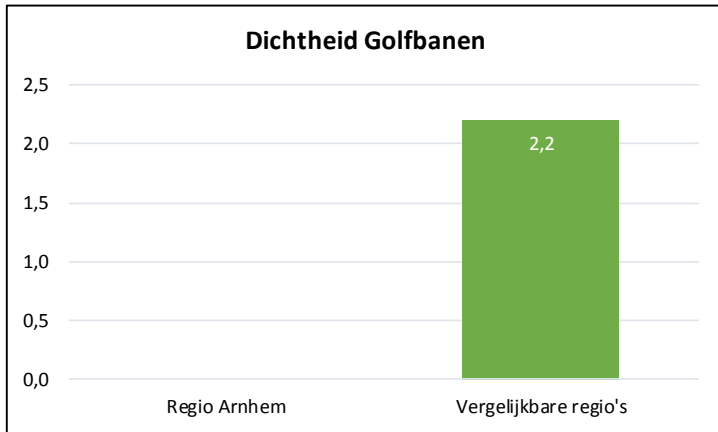
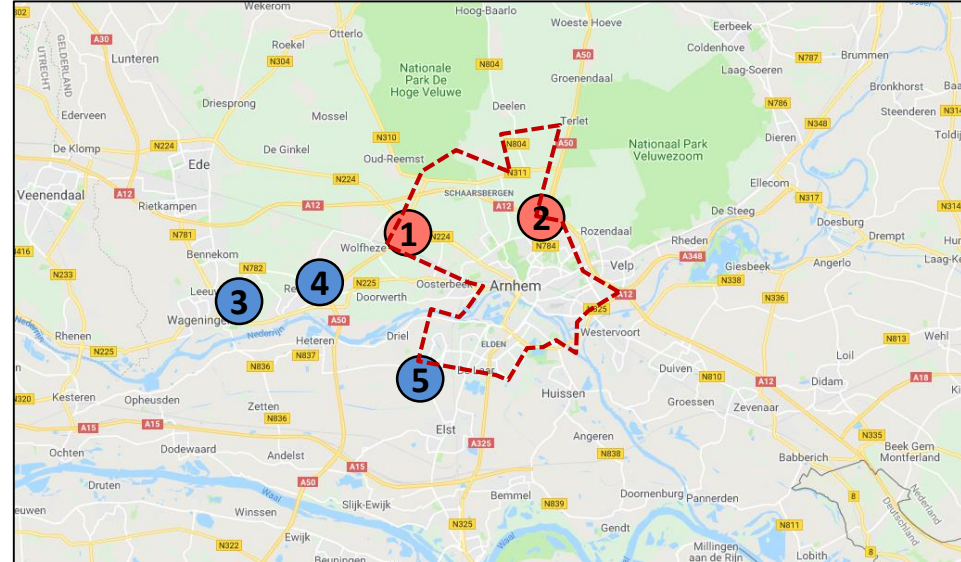
Voor meer informatie inzake wellnesscentra, zie tevens publicatie [Wellnesscentra in beeld](#) van Van Spronsen & Partners horeca-advies.

4. Analyse leisure-aanbod

4.16 Golfbanen

Cluster: Sport en recreatie
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 13 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Groei

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Aantal holes
1	Edese Golf Club Papendal	Arnhem	Arnhem	18
2	Rosendaelsche Golfclub	Arnhem	Arnhem	18
3	Wageningse Golfclub	Wageningen	Wageningen	9
4	Golfclub Heelsum	Heelsum	Renkum	27
5	Golfbaan landgoed Welderen	Elst	Overbetuwe	18

Informatie concept:

Conclusies:

- 2 in Arnhem en 3 in de regio.
- Dichtheid van golfbanen is laag.
- Dichtheid van holes is laag (14,4 vs 33,3)
- In heel Gelderland ligt de holedichtheid onder het gemiddelde.
- Advies: ruimte voor uitbreiding.

Voor meer informatie inzake golfbanen, zie tevens publicatie [Golfbanen in beeld](#) van Van Spronsen & Partners horeca-advies.

4. Analyse leisure-aanbod

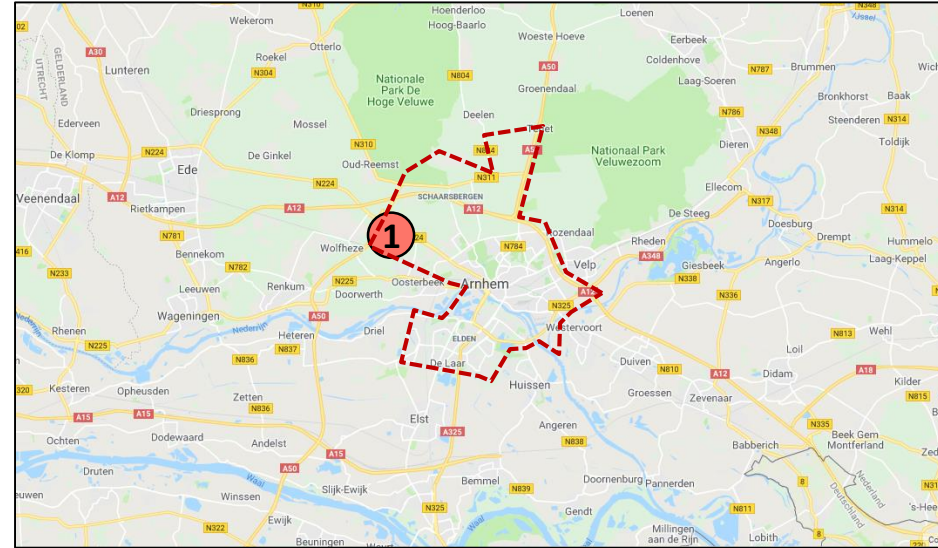
4.17 Pitch en Putt banen

Cluster: Sport en recreatie
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 13 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Stabiel

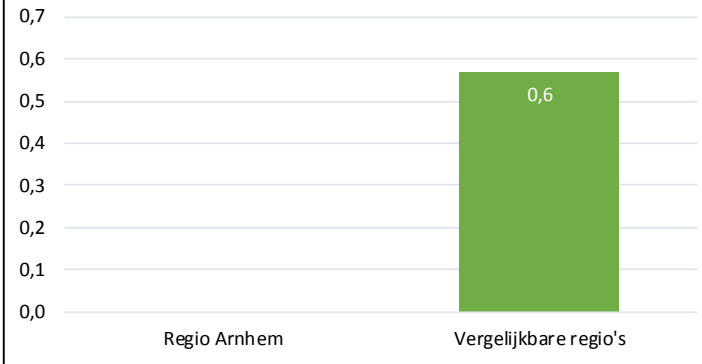
Toelichting:

Pitch en Putt is een golfspel op een korte baan (hole-afstand 30 tot 90 meter). Er is geen golfvaardigheidsbewijs (GVB) nodig, waardoor dit type golf door iedereen gespeeld kan worden.

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Aantal holes
1	Pitch&Putt Papendal	Arnhem	Arnhem	18

Dichtheid Pitch en Putt banen

Impressie concept:

Conclusies:

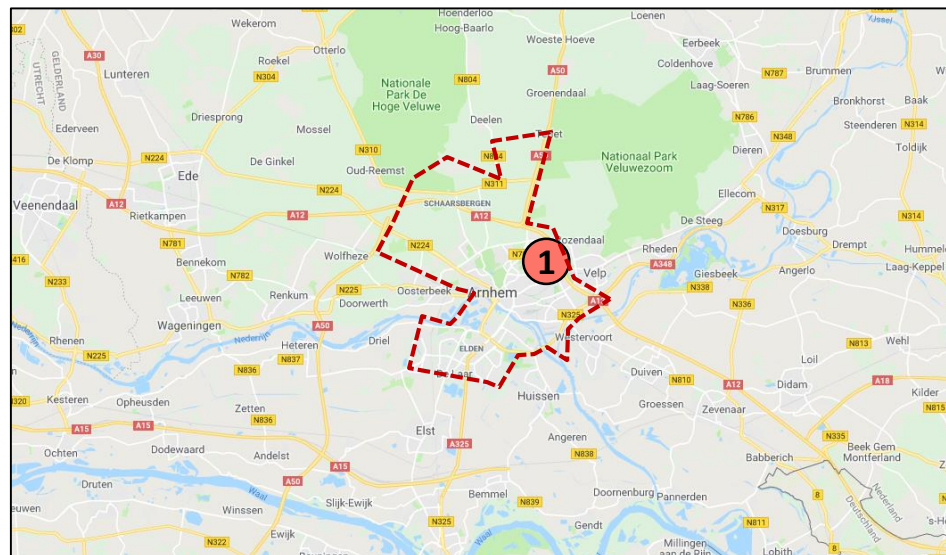
- 1 in Arnhem en geen aanvullend aanbod in de regio.
- Dichtheid is laag.
- Advies: gezien bestaande aanbod binnen de gemeente, beperkt ruimte voor uitbreiding.

4. Analyse leisure-aanbod

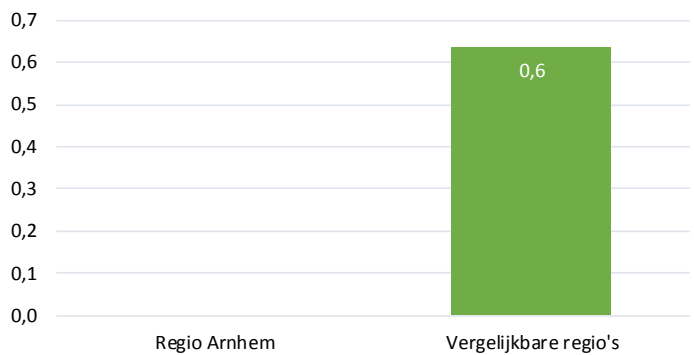
4.18 Indoor skatecentra

Cluster: Sport en recreatie
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 5 – 24 jaar
Ontwikkeling NL: Lichte groei

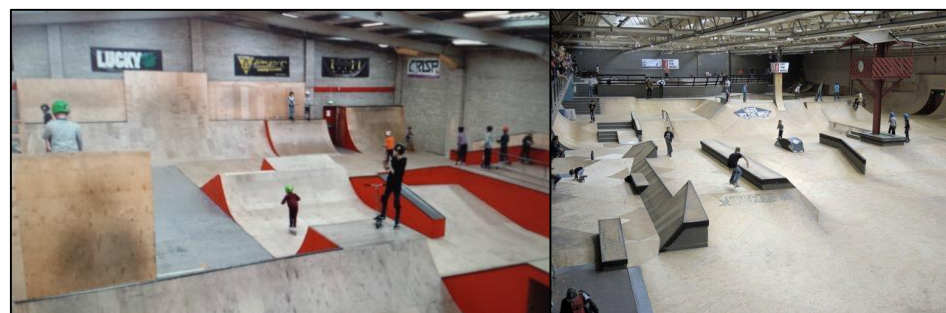
Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente
2	Skatehal Arnhem	Arnhem	Arnhem

Dichtheid Indoor skatecentra

Impressie concept:

Conclusies:

- 1 in Arnhem en geen aanvullend aanbod in de regio.
- Dichtheid is vergelijkbaar.
- Advies: voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

4. Analyse leisure-aanbod

4.19 Indoor sportcenters

Cluster: Sport en recreatie
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 13 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Lichte groei ↑

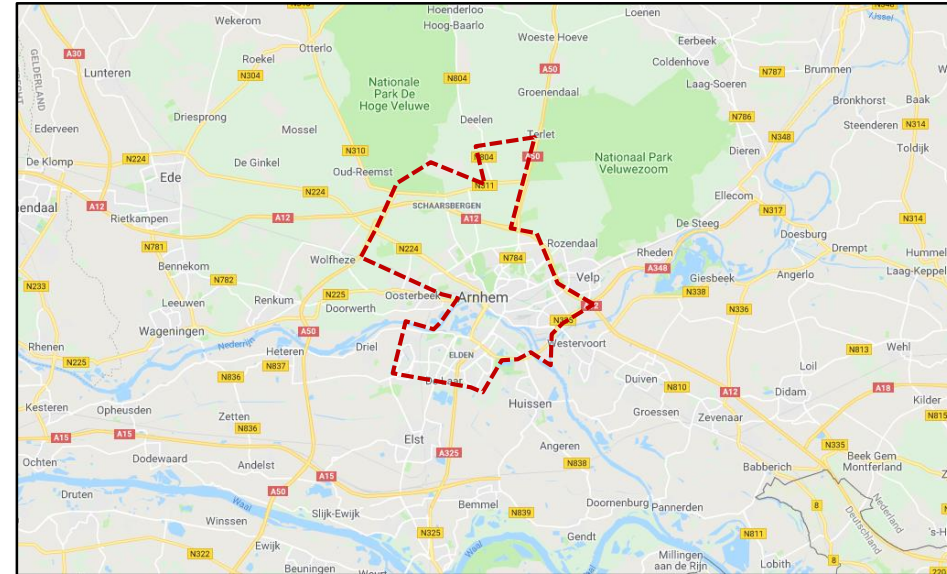
Toelichting:

Indoor sportcenters bestaan uit:

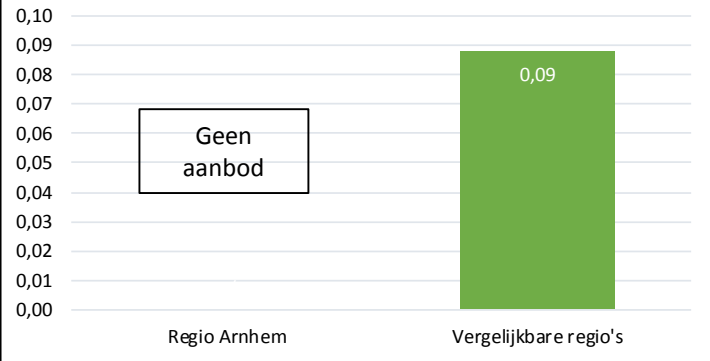
- Indoor beachvolleybal
- Indoor soccer
- Indoor skydive

Aanbod:

Geen huidig aanbod in regio Arnhem.

Dichtheid Indoor sportcentra

Impressie concept:

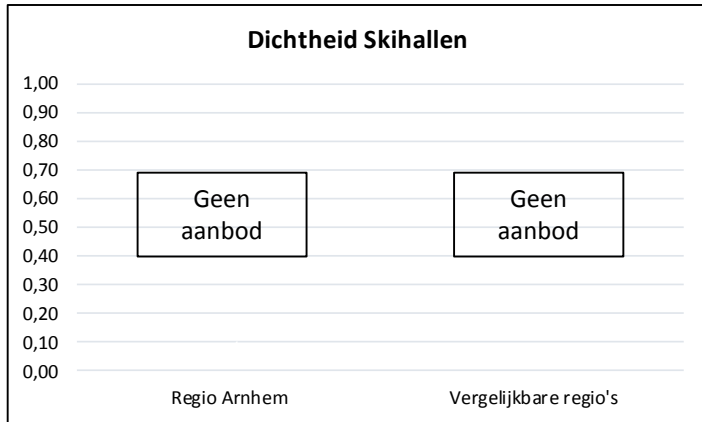
Conclusies:

- Geen aanbod in de regio.
- Dichtheid is laag.
- Beachfabriek in Nijmegen (vlak buiten de regio) zorgt voor aanbod van indoor beachvolleybal.
- Advies: ruimte voor indoor soccer en indoor skydive.

4. Analyse leisure-aanbod
4.20 Indoor skihallen

Cluster: Sport en recreatie
Verzorgingsgebied: Regionaal/landelijk
Doelgroep: 5 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Stabiel

Aanbod:
Geen huidig aanbod in regio Arnhem.

Impressie concept:

- Conclusies:**
- Geen aanbod in de regio.
 - Ook geen aanbod in vergelijkbare regio's.
 - Landelijke aanbod is zeer beperkt.
 - Advies: landelijk gezien voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

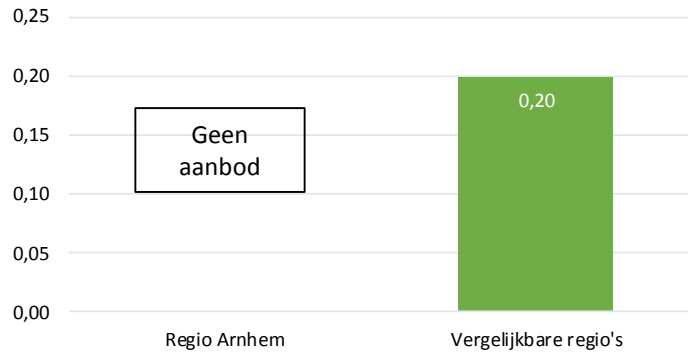
4. Analyse leisure-aanbod

4.21 IJsbanen

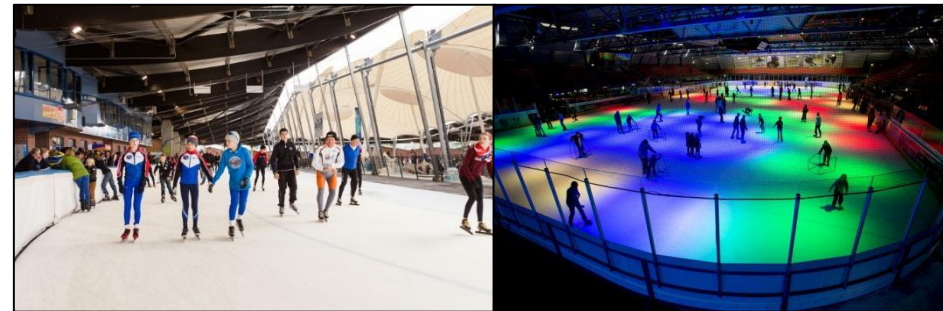
Cluster:	Sport en recreatie
Verzorgingsgebied:	Regionaal
Doelgroep:	5 jaar en ouder
Ontwikkeling NL:	Stabiel ▬

Aanbod:
Geen huidig aanbod in regio Arnhem.

Dichtheid IJsbanen

Impressie concept:

Conclusies:

- Geen aanbod in de regio.
- Dichtheid is laag.
- In Nijmegen wel aanbod met Triavium, blijkt reeds een moeizame exploitatie.
- Advies: landelijk gezien moeizame exploitaties, niet inzetten op uitbreiding.

4. Analyse leisure-aanbod

4.22 Duikcentra

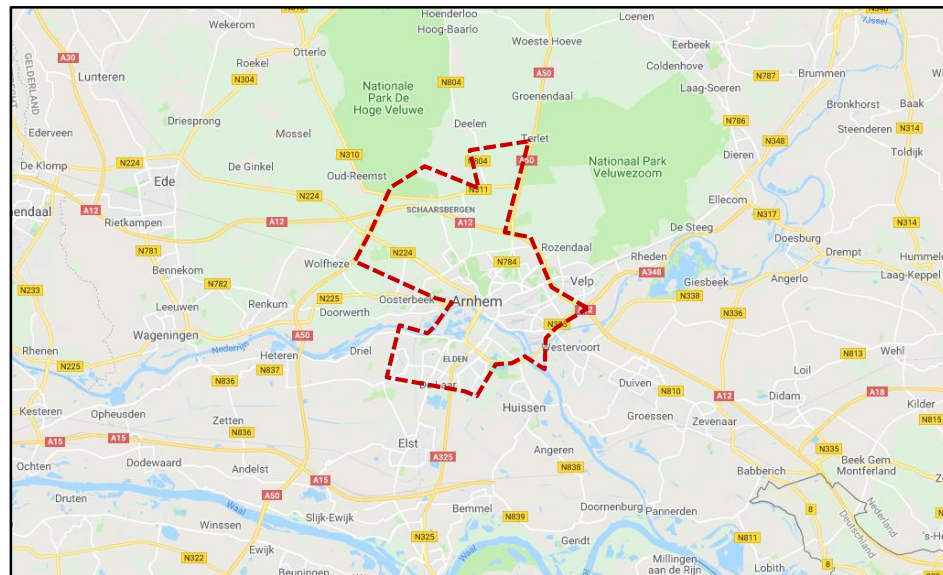
Cluster: Sport en recreatie
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 5 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Stabiel

Toelichting:

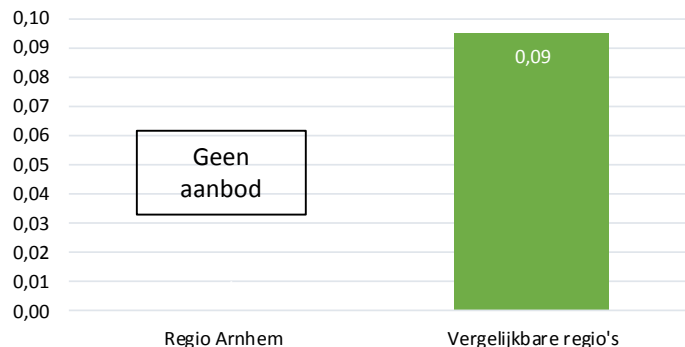
Uitsluitend gekeken naar duikcentra met eigen locaties. Duikscholen in zwembaden en dergelijke zijn buiten beschouwing gelaten.

Aanbod:

Geen huidig aanbod in regio Arnhem.

Dichtheid Duikcentra

Impressie concept:

Conclusies:

- Geen aanbod in de regio.
- Geen aanbod in Nijmegen.
- Landelijke aanbod is zeer beperkt.
- Beperkt aanbod in vergelijkbare regio's.
- Advies: landelijk gezien geen groei, niet inzetten op uitbreiding.

4. Analyse leisure-aanbod

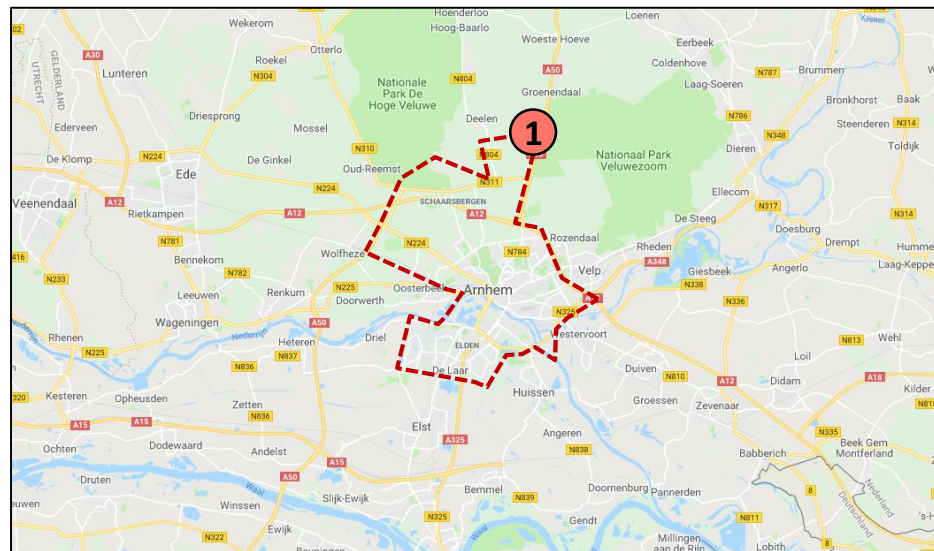
4.23 Vliegvelden

Cluster: Sport en recreatie
Verzorgingsgebied: Regionaal/landelijk
Doelgroep: 25 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Stabiel

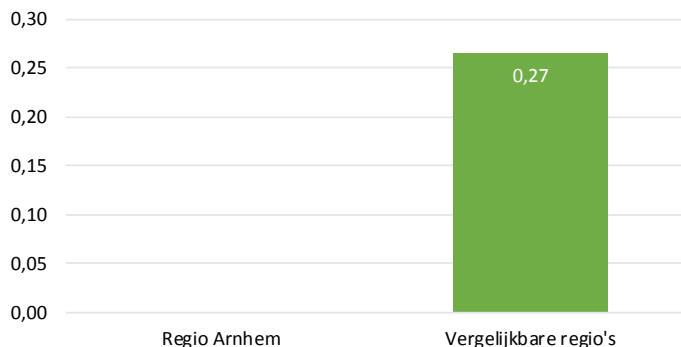
Toelichting:

Gekeken naar luchthavens en zweefvliegvelden.
 Militaire vliegbases zijn buiten beschouwing gelaten.

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Type
1	Zweefvliegcentrum Arnhem	Arnhem	Arnhem	Zweefvliegen

Dichtheid Vliegvelden

Impressie concept:

Conclusies:

- 1 in Arnhem voor zweefvliegen.
- Dichtheid is vergelijkbaar met andere regio's.
- Advies: voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

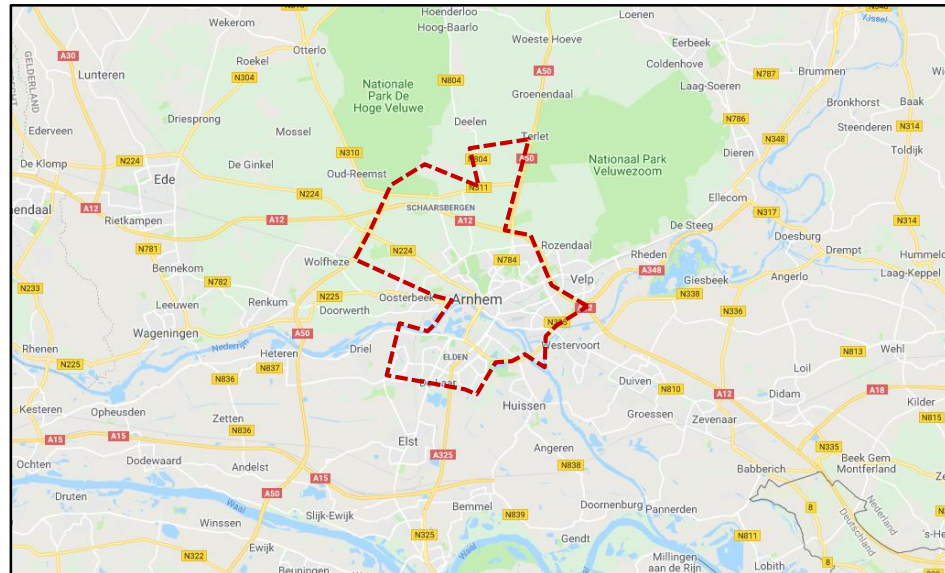
4. Analyse leisure-aanbod

4.24 Foodhallen

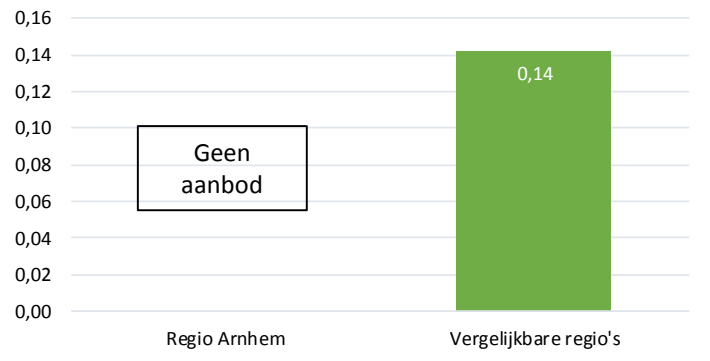
Cluster: Horeca en retail
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: 18 jaar en ouder
Ontwikkeling NL: Groei

Aanbod:

- Geen huidig aanbod in regio Arnhem.
- Wel concrete plannen in Arnhem voor Foodhal aan de Rijnkade (opent september 2018) en Foodhal De Korenbeurs (opent 2019).

Dichtheid Foodhallen

Informatie concept:

Conclusies:

- Geen aanbod in de regio.
- Dichtheid is momenteel laag.
- Plannen voor twee nieuwe Foodhallen in Arnhem, te openen in 2018 en 2019.
- Dichtheid is vervolgens hoog vergeleken met andere steden.
- Advies: door huidige plannen niet verder inzetten op uitbreiding van het aanbod.

Voor meer informatie inzake foodhallen, zie tevens publicatie [Foodhallen in beeld](#) van Van Spronsen & Partners horeca-advies.

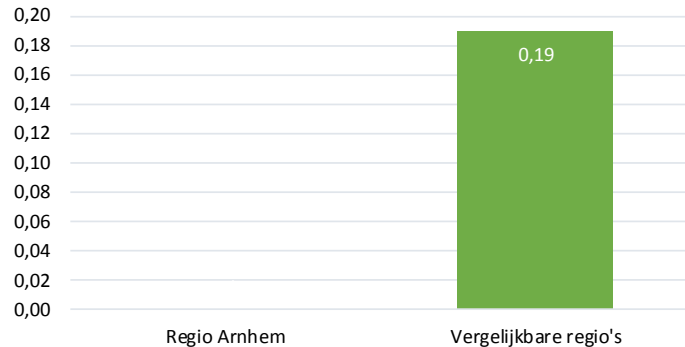
4. Analyse leisure-aanbod
4.25 Beurs- en eventhallen

Cluster: Horeca en retail
Verzorgingsgebied: Regionaal/landelijk
Doelgroep: Alle leeftijden
Ontwikkeling NL: Stabiel

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente
1	Gelredome Arnhem	Arnhem	Arnhem

Dichtheid Evenementen- en beurshallen

Conclusies:

- 1 in Arnhem en geen aanvullend aanbod in de regio.
- Dichtheid is vergelijkbaar met andere regio's.
- Advies: voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

Impressie concept:

4. Analyse leisure-aanbod

4.26 Multiculturele feestzalen

Cluster: Horeca en retail
Verzorgingsgebied: Regionaal
Doelgroep: Alle leeftijden
Ontwikkeling NL: Stabiel

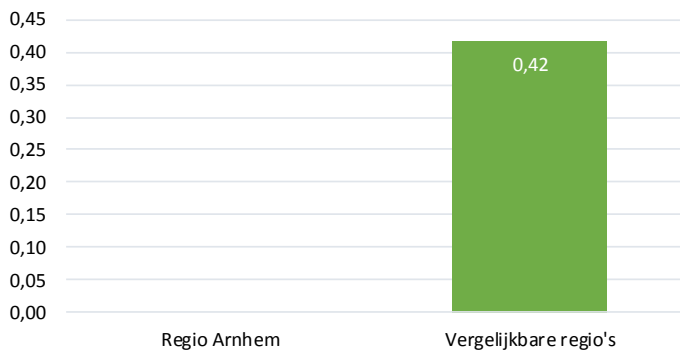
Toelichting:

Feestzalen die zich met name op de multiculturele samenleving richten, voor Islamitische of Hindoestaanse bruiloften, henna- en verlovingsfeesten en besnijdenisfeesten.

Nr	Bedrijfsnaam	Plaats	Gemeente	Aantal zalen
1	Partycentrum De Oldenburg	Driel	Overbetuwe	7
2	Crystal Events	Overbetuwe	Overbetuwe	1
3	De Toekomst	Wageningen	Wageningen	1
4	Partycentrum Maksim	Westervoort	Westervoort	1

Dichtheid Multiculturele feestzalen

Conclusies:

- Geen aanbod in Arnhem en 4 in de regio.
- Dichtheid is relatief hoog.
- Advies: voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

Informatie concept:

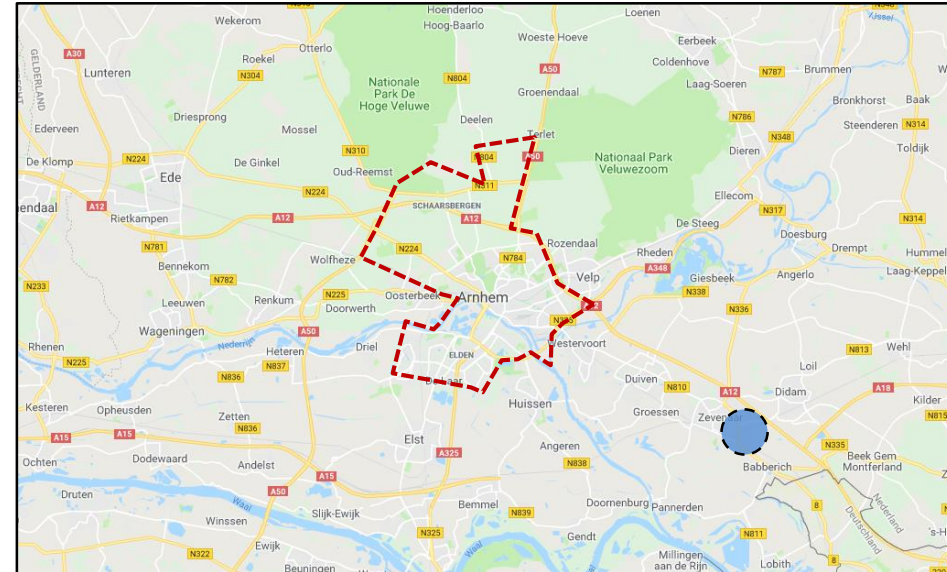
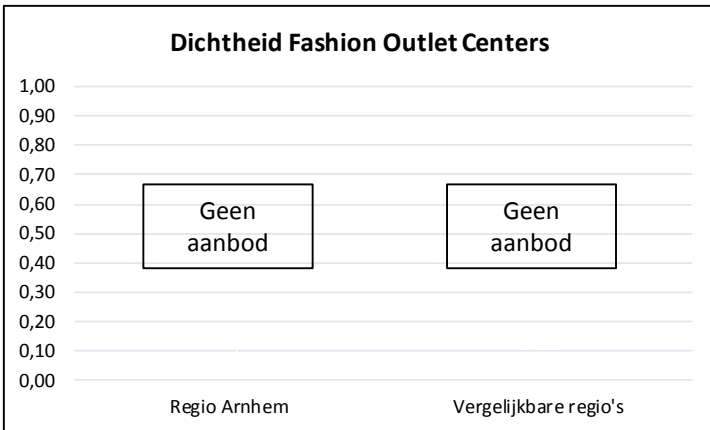
Voor meer informatie inzake multiculturele feestzalen, zie tevens publicatie [Multiculturele feestzalen in beeld](#) van Van Spronsen & Partners horeca-advies.

4. Analyse leisure-aanbod

4.27 Fashion Outlet Centers

Cluster: Horeca en retail
Verzorgingsgebied: Regionaal/landelijk
Doelgroep: Alle leeftijden
Ontwikkeling NL: Lichte groei ↑

Aanbod:
Geen huidig aanbod in regio Arnhem.

Conclusies:

- Geen aanbod in de regio.
- Ook geen aanbod in vergelijkbare regio's.
- Landelijke aanbod is beperkt tot 3 aanbieders (Lelystad, Roosendaal en Roermond).
- Plannen in de regio voor Fashion Outlet in Zevenaar (opent naar verwachting in 2021).
- Advies: met toekomstige ontwikkeling voldoende aanbod, niet inzetten op uitbreiding.

Impressie concept:

5. Trends en ontwikkelingen

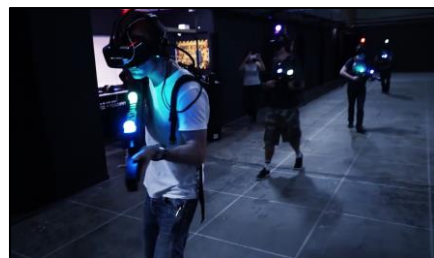
5. Trends en ontwikkelingen

5.1 Nieuwe/opkomende leisurfuncties

Nieuwe klimconcepten

- Clip 'n Climb en Crazy Climb zijn voorbeelden van eigentijdse indoor klimconcepten.
- 4 aanbieders in Nederland, niet in regio Arnhem.
- Doelgroep: kinderen vanaf 8 tot 15 jaar.
- Prijs: tussen de € 10,50, = en € 13, = per klimsessie van 70 à 90 minuten.

VR-Gaming

- Diverse vormen (VR-cubes, VR-race simulator, free roaming, Virtuix Omni).
- 19 aanbieders van VR-gaming in Nederland. Niet in Arnhem, wel in Nijmegen en Veenendaal.
- In China komt een themapark volledig met VR attracties ingericht.
- Doelgroep: 8 tot 35 jaar.
- Prijsniveau: circa € 20, = per persoon per uur.

Indoor Skydive

- Skydive simulatie in een windturbine.
- 2 in Nederland, City Skydive Utrecht en Indoor Skydive Roosendaal.
- Doelgroep: voornamelijk personen tussen de 12 en 65 jaar.
- Prijs: € 50, = tot € 100, =. Activiteit zelf niet langer dan circa 2 minuten.

Flowboarden

- Indoor surfen op kunstmatige golf.
- 1 in Nederland, bij Down Under in Nieuwegein.
- Doelgroep: personen vanaf 12 jaar.
- Prijs: € 21,50 per uur.

Role play voor kinderen

- Kidzania speelwereld voor kinderen gericht op rollenspellen.
- 19 vestigingen, met name in midden- en verre oosten maar ook in Europa (Lissabon en Londen).
- Doelgroep: kinderen vanaf 4 tot 14 jaar.
- Prijsniveau: circa € 30, = per kind.

Waterjump parken

- Glijbanen en schansen aan het water. Voorbeeld Waterjump Adventure Park.
- Nog niet in Nederland, met name in opkomst in Frankrijk.
- Doelgroep: voornamelijk personen tussen de 8 en 35 jaar.
- Prijsniveau: circa 20, = per persoon voor sessies van 2 uur.

Augmented reality

- Combinatie van echter wereld met digital gaming. Voorbeelden van interactieve klimwand (Valo Climb) en combinatie met trampolinespringen (Valo Jump).
- 1 klimwand in Nederland, in Enschede.
- Doelgroep: 8 tot 35 jaar.
- Prijs: € 5, = per spel.

Live Adventure Park

- Koezio is een voorbeeld van dit type concept, waar in teamverband een parcours met hindernissen en puzzels afgelegd wordt.
- 3 locaties in Frankrijk en 1 in België.
- Doelgroep: 18 tot 35 jaar.
- Prijs: € 20, = voor kinderen en € 27, = voor volwassenen.

5. Trends en ontwikkelingen

5.1 Nieuwe/opkomende leisurfuncties

Eigentijdse arcade

- Oude arcadehal in een eigentijdse formule.
- Bijvoorbeeld Gamestate met 3 locaties in Kerkrade, Utrecht en Rotterdam en binnenkort geopend in Den Haag.
- Doelgroep: 8 tot 35 jaar.
- Prijs: € 1,= tot € 2,= per spel.

Arcade bij barconcepten

- Combinatie van bar met arcadehal. TonTon Club in Amsterdam is een voorbeeld, waar bezoekers diverse bordspellen en arcadespellen kunnen spelen. Verschil met eigentijdse arcade is dat hier cafébezoek centraal staat.
- Doelgroep: 18 tot 35 jaar.
- Prijs: € 1,= of € 2,= per spel.

Airhockey club

- Airhockey-tafels in combinatie met hippe horeca. Puck Amsterdam (de eerste airhockeyclub van Europa) is een locatie met 16 tafels.
- Doelgroep: 18 tot 35 jaar.
- Prijs: € 1,= per spel.

E-sports gaming studio

- Studio waar gasten videospellen tegen elkaar kunnen spelen en e-sport toernooien worden georganiseerd. Red Bull Gaming Sphere heeft eerste locatie in Londen geopend.
- Doelgroep: 13 tot 35 jaar.
- Prijs: nog niet bekend.

Ping Pong 2.0

- Combinatie van tafeltennis en horeca.
- In Amsterdam is de Daily Social Club met dit concept begonnen.
- In Londen is pingpong concept Bounce gevestigd. Daar hebben ze ook augmented reality tafeltennistafels, waarin extra spelelementen worden toegevoegd. Nog niet in Nederland.

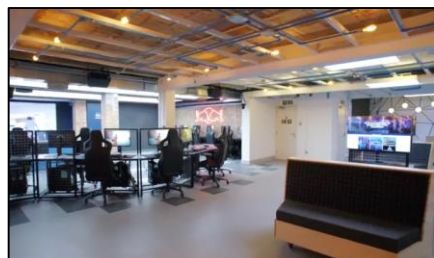
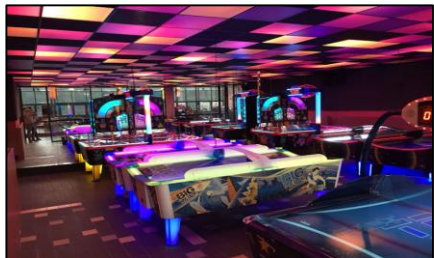
Biljart 2.0

- Biljarten interessant maken voor jongeren door middel van het gebruik van lichten en design.
- Space Billiards in New York heeft een cocktailbar/club gecombineerd met mooie biljart tafels. Een goede manier om biljart/pool weer eigentijds te maken.

Darten 2.0

- Flight club, het café/bar bedrijf dat een bezoek combineert met de mogelijkheid om te darten met vrienden en/of collega's. Het concept speelt goed in op groepen en personeelsuitjes.

6. Advies DNA Profielen

6. Advies DNA profielen

6.1 DNA profiel Arnhem

Energiestad

*Smart mobility, cleantech,
circulair, smart energy.*

Creatieve sector

*Mode, industrieën en
grafisch design.*

Herdenkingstoerisme

*Airborne, Bridge to
liberation, Operation
Market Garden.*

6. Advies DNA profielen

6.2 Trends en concepten: Energiestad

Circulaire bouw

- Het Circl gebouw is een circulair paviljoen van ABN-Amro dat als voorbeeld dient voor circulaire toepassingen in vastgoed.
- Circl is een openbare plek waar lezingen en bijeenkomsten plaatsvinden. Kennisdeling over de circulaire economie staat daarbij voorop (programma is samenwerking met Pakhuis de Zwijger).

Groene daken

- Gebruik van groene daken in ontwerpen van nieuwe panden, zoals het Vancouver Convention Center.
- Warmte werend in de zomer, goed voor de biodiversiteit, CO2 bindend (betere luchtkwaliteit) en zorgt voor aantrekkelijkere leefomgeving.

Elektrisch karten/motorcross

- Meer duurzame vorm van karten of motorcross, zoals bij The Maxx in Veendaaal en Electrocross in Amsterdam.
- Geen verbruik van fossiele brandstof, geen uitstoot van gassen, geen afzuiginstallatie nodig.
- Vermogen instelbaar en daarmee aantrekkelijk voor bredere doelgroep (kinderen, vrouwen).
- Lage onderhoudskosten door minder slijtage en daarmee duurzamer.

Duurzame installaties voor CO2 neutraal

- Het Wintherthur-gebouw aan de Zuidas wordt duurzaam gerenoveerd. Gebruik van regenwater voor toiletten en bewatering van groen in en op het gebouw en 2.400m² zonnepanelen.
- Ook warmte terugwin installaties en windturbines zijn voorbeelden van duurzame installaties.

Op eigen kracht concepten

- Een fors aantal leisurefuncties gaat uit van de eigen kracht en energie van de bezoekers. Hierdoor is energieverbruik relatief laag.
- Voorbeelden zijn kinderspeeltuinen, indoor trampolineparken, in- en outdoor klimconcepten, water jump adventurepark en indoor skatecentra.

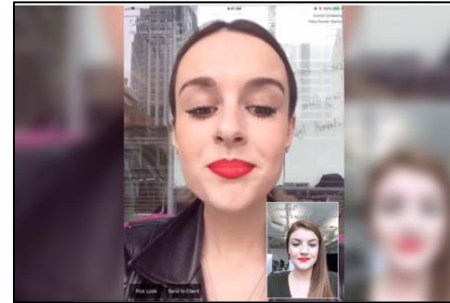
Upcycling

- Gemeente Almere heeft een Upcycle center gebouwd. Dat bijdraagt aan de circulaire economie waarin grondstoffen zo optimaal mogelijk worden hergebruikt.
- Het centrum lijkt op een winkelcentrum waar je je afval brengt en vervolgens producten kunt verkrijgen die uit het afval ontworpen en gemaakt zijn. Oude of afgedankte goederen krijgen hierdoor weer een economische waarde.

Sector tot leven brengen

- Nemo Science Museum is een voorbeeld van wetenschap en techniek aantrekkelijk maken voor kinderen. Tentoonstellingen zijn interactief en vragen deelname van bezoekers. Tevens heeft het gebouw een aantrekkelijke architectuur.
- Een dergelijk type museum zou vergelijkbare beleving kunnen bieden op gebied van mode, ontwerp en design.

Augmented reality make up

- L'Oreal heeft een livestreamed augmented reality beautyservice gelanceerd.
- Gebruikers kunnen een live streamed sessie boeken met beauty assistenten. Gebruikers hoeven hierdoor niet meer naar een fysieke winkel om advies en tips te krijgen van professionals.
- Voorbeeld van technische toepassing van AR/VR binnen retail.

Roleplay en/of creatieve workshops voor kinderen

- Roleplay belevenissen voor model of fotograaf. Bij het Grecotel Riviera Olympia in Griekenland wordt een arrangement aangeboden voor kinderen om ze kennis te laten maken met modellenwerk en fashion.
- Creatieve workshops voor kinderen met mode thema's.

Upcycle Center

- Het eerder genoemde Upcycle center kan ook raakvlakken hebben met creatieve sector.
- Gedacht kan worden aan organiseren van upcycle workshops, exposities en een retailfunctie.

Fasion events

- Er worden diverse fashion events voor kinderen georganiseerd, waarin kinderen de vele aspecten van fashion kunnen beleven. Voorbeelden zijn de International Kids Coutoure 2017 en de Junior's Fashion Week
- Grote modesteden organiseren fashion film festivals, één- of meerdaagse festivals met korte films, waarin fashion centraal staat.

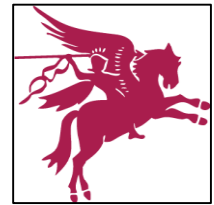

Ontwerpen bedrijfskleding

- Ontwerpster Liselore Frowijn (studeerde aan ArtEZ Institute of Arts Bachelor Fashion Design in Arnhem) heeft voor het personeel van de RAI in Amsterdam een lijn van bedrijfskleding ontworpen.
- Lokale ontwerpers kunnen bijvoorbeeld ook voor eventlocatie in Arnhem (Gelredome) of andere, met name grote, leisurebedrijven bedrijfskleding ontwerpen.

6. Advies DNA profielen

6.4 Trends en concepten: Herdenkingstoerisme

Augmented reality city tours

- Gebruik van augmented reality om verhalen te vertellen die locatie gerelateerd zijn.
- Gebruikers lopen met een app in de hand rond in de stad. De verschillende culturele plekken en musea die bezocht worden kunnen dan weer op een interactieve manier ontdekt worden, dit kan zijn door middel van een spel, vraag of verhaal.

WWII Airsoft of paintball battles

- Met kleding en wapenreplica's uit die tijd kunnen bekende veldslagen uit de tweede wereld oorlog worden nagespeeld in een paintball of airsoft variant.
- UK WW2 Airsoft Events organiseert in Engeland dergelijke events.

Escaperooms

- Thema's van oorlog en verzet verwerkt in verhaallijn en aankleding van escaperooms.
- Voorbeelden zijn De Verzetsgroep bij Get Out Of Here in Utrecht, Escaperoom WO-II De Drukkerij bij Project Escape in Nijmegen en Escaperoom Het Achterhuis bij Escapebunker Valkenswaard.

VR skydiving

- Virtual Reality skydiving kunnen bijvoorbeeld Operation Market Garden integreren in de belevenis.
- Mogelijk als aanvulling bij musea als Airborne at the bridge of Airborne museum Hartenstein

6. Advies DNA profielen

6.5 Overzicht advies DNA profiel

Energiestad

Zet in op:

- Duurzame huisvesting
- Duurzame voorzieningen
- Certificering

- Duurzaamheidsoplossingen in pand of installaties.
- Voorzieningen die uitgaan van eigen kracht en energie van bezoekers.
- Ontwikkeling naar meer duurzame varianten (vergroening)
- Certificaten bij bestaande en toekomstige leisure.

Creatieve sector

Zet in op:

- Leisure in retailconcepten
- Toevoeging van leisure aan bestaande Arnhemse bedrijven.

- Leisurevoorzieningen toevoegen aan bestaande Arnhemse bedrijven, zoals AR of VR belevenissen bij musea.
- Lading geven met webshop, brandstore in centrum en in Fashion Outlet Center Zevenaar en lokale markt- foodhal in de stad.

Herdenkingstoerisme

Zet in op:

- Initiatieven die doelgroep verbreden en herdenking toegankelijk maakt voor jongeren.

- VR Gaming met oorlog- en verzetsthema's.
- Gethematiseerde escaperooms.
- Paintball/Airsoft battles.
- Airborne Obstacle Runs.

7. Advies uitbreidingsmogelijkheden

7. Advies uitbreidingsmogelijkheden

7.1 Overzicht uitbreidingsmogelijkheden

Cluster	Leisurefunctie	Verzorgingsgebied	Doelgroep	Inzetten op uitbreiding?
Attracties	Thema, pret- & miniatuurparken	Regionaal/Landelijk	Alle leeftijden	Ja
	Dierentuinen	Regionaal/Landelijk	Alle leeftijden	Nee
	Uitzichtpunten/torens	Lokaal	Alle leeftijden	Nee
Actieve Leisure	Kinderspeelparadijzen	Lokaal	0 - 12	Nee
	Bowlingcentra	Lokaal	5 +	Beperkt
	Lasergame	Regionaal	5 - 39	Nee
	Kartbanen	Regionaal	13 - 39	Nee
	Escaperooms	Lokaal	13+	Nee
	Glowgolf	Regionaal	5 +	Ja
	Trampolineparken	Regionaal	5 - 17	Ja
	Klimmuren en -parken	Regionaal	5 - 39	Ja
	Klimbossen	Regionaal	5 - 39	Ja
	Paintball	Regionaal	18 - 39	Beperkt
	Airsoft	Regionaal	18 - 39	Nee
	Commerciële speeltuinen	Lokaal	0 - 12	Ja
	Adventure- en survivalterreinen	Regionaal	13 - 39	Nee
	Entertainment	Casino's en speelhallen	Regionaal	18+
Arcadehallen		Regionaal	5 +	Nee
Poolcentra		Lokaal	18-64	Nee

Cluster	Leisurefunctie	Verzorgingsgebied	Doelgroep	Inzetten op uitbreiding?
Wellness	Sauna's en thermen	Regionaal/Landelijk	25+	Beperkt
	Kuuroorden en bronnenbaden	Regionaal/Landelijk	18+	Nee
Sport en Recreatie	Golfbanen	Regionaal	13+	Ja
	Pitch en Putt	Regionaal	13+	Beperkt
	Indoor skatecentra	Regionaal	5 - 24	Nee
	Zwembaden	Lokaal	Alle leeftijden	Nee
	Subtropische zwembaden	Regionaal	Alle leeftijden	Nee
	Indoor sportcenters	Regionaal	13+	Ja
	Skihallen	Regionaal/Landelijk	5 +	Nee
	IJsbanen	Regionaal	5 +	Nee
	Duikcentra	Regionaal	18 - 39	Nee
Vliegbanen	Regionaal/Landelijk	25+	Nee	
Horeca en retail	Foodhallen	Regionaal	18 - 39	Nee
	Evenementen- en beurshallen	Regionaal/Landelijk	Alle leeftijden	Nee
	Multiculturele feestzalen	Regionaal	Alle leeftijden	Nee
	Fashion outlet center	Regionaal/Landelijk	Alle leeftijden	Nee

7. Advies uitbreidingsmogelijkheden

7.2 Bowlingcentra

Bowlingcentra

- Ruimte voor uitbreiding: in de gehele regio ruimte voor uitbreiding van 26 banen.
- Geografische spreiding: bij voorkeur in Arnhem Zuid.
- Type concept: voorkeur voor concepten met eigentijdse uitstraling van zowel bowling als bijbehorende horeca (zie voorbeeldconcepten).
- Geschikt voor FEC: ja.
- Ketens: een aantal centra heeft meerdere vestigingen, maar in Nederland geen echte ketens.
- DNA Arnhem: duurzame panden en installaties

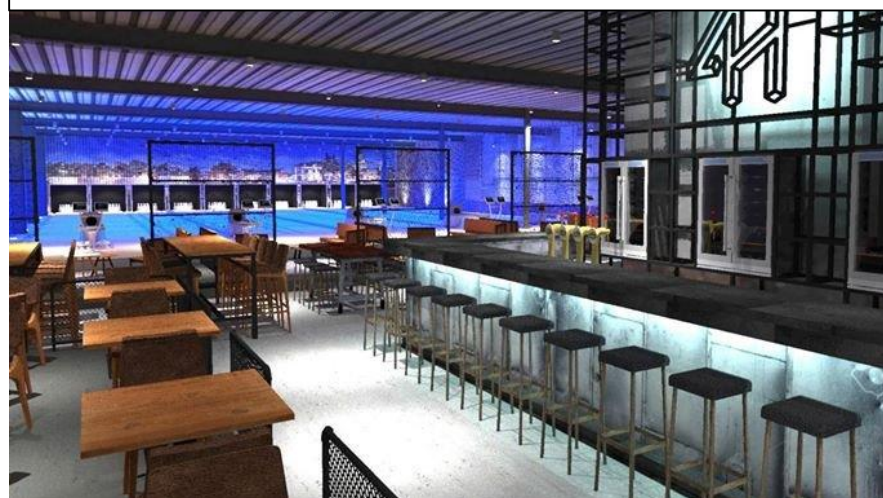

Energiestad

Voorbeeldconcept: Lucky's bowling, Warmond

Voorbeeldconcept: Vier Hoog, Breda

7. Advies uitbreidingsmogelijkheden

7.3 Glowgolf

Glowgolf

- Ruimte voor uitbreiding: 1 locatie in Arnhem.
- Geschikt voor FEC: ja.
- Ketens: Glowgolf is de enige keten. Glowgolf exploiteert zelf geen nieuwe locaties. Ondernemer nodig voor investering en exploitatie.
- DNA Arnhem: duurzame panden en installaties.

Energiestad

Voorbeeldconcept: Glowgolf, diverse vestigingen

Voorbeeldconcept: Crazy Golf, Spijkenisse

7. Advies uitbreidingsmogelijkheden

7.4 Trampolineparken

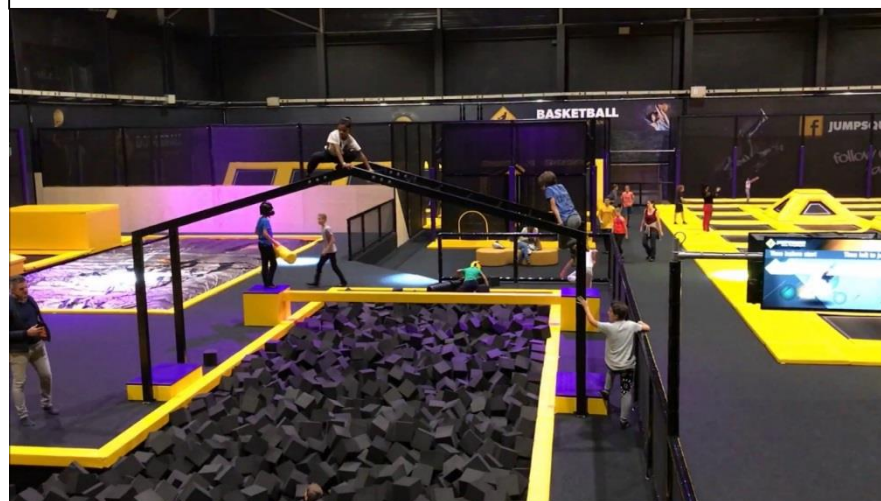
Indoor trampolinepark

- Ruimte voor uitbreiding: ruimte voor 1 extra park. Sterke landelijke ontwikkelingen zorgt op termijn mogelijk voor aanvullende ruimte. Verzadiging van de markt dreigt echter ook.
- Type concept: bij voorkeur inzetten op een grootschalig trampolinepark (1.500 tot 2.500m²). Huidig aanbod is kleinschalig en landelijke ontwikkeling is met name grootschalige parken.
- Geschikt voor FEC: ja.
- Ketens: Jumpsquare, Jump XL, Bounz, Streetjump. Exploiteren zelf geen nieuwe locaties. Ondernemer nodig voor investering en exploitatie.
- DNA Arnhem: duurzame panden en installaties en duurzaam door activiteit op eigen kracht en energie van bezoekers.

Energiestad

Voorbeeldconcept: Jumpsquare, diverse vestigingen

Voorbeeldconcept: Jump XL, diverse vestigingen

7. Advies uitbreidingsmogelijkheden

7.5 Klimmuren en -parken

Indoor klimparken

- Ruimte voor uitbreiding: 1 tot 2 indoor klimparken in de regio.
- Geschikt voor FEC: ja.
- Ketens: Clip 'n Climb internationaal vele locaties, inmiddels 3 in Nederland. Exploiteert zelf geen locaties. Ondernemer nodig voor investering en exploitatie.
- DNA Arnhem: duurzame panden en installaties en duurzaam door activiteit op eigen kracht en energie van bezoekers.

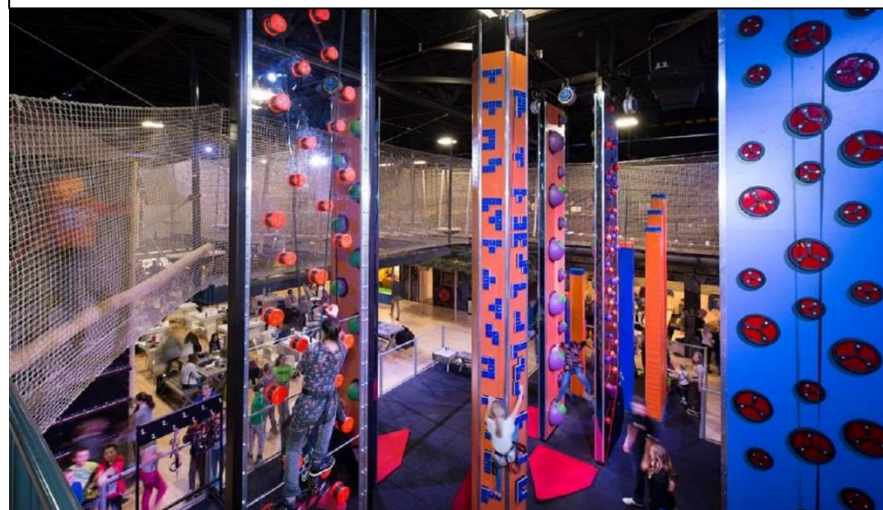

Energiestad

Voorbeeldconcept: Clip 'n Climb, diverse vestigingen

Voorbeeldconcept: Skyzone, Doetinchem

7. Advies uitbreidingsmogelijkheden

7.6 Paintball

Paintball

- Ruimte voor uitbreiding: 1 tot 3 extra locaties in de gehele regio.
- Geografische spreiding: bij voorkeur aan de noordkant van Arnhem.
- Ketens: Shooting Kings (6 locaties), Realistic Sports en Leisures (3 locaties). Exploiteren zelf de locaties.
- DNA Arnhem: herdenkingstoerisme door nabootsen van bekende veldslagen.

Herdenkingstoerisme

Voorbeeldconcept: Paintballstrand, Ermelo

Voorbeeldconcept: Realistic Sports en Leisures

7. Advies uitbreidingsmogelijkheden

7.7 Commerciële speeltuinen

Commerciële speeltuinen

- Ruimte voor uitbreiding: 1 in Arnhem.
- Ketens: geen actieve ketens
- DNA Arnhem: duurzaam door activiteit op eigen kracht en energie van bezoekers.

Energiestad

Voorbeeldconcept: De Leemkuil, Nijmegen

Voorbeeldconcept: Speeltuin Elckerlyc, Oss

7. Advies uitbreidingsmogelijkheden

7.8 Klimbossen

Klimbossen

- Ruimte voor uitbreiding: 1 klimbos in de regio.
- Ketens: Klimbos Nederland (4 locaties) en Fun Forest (4 locaties).
- DNA Arnhem: duurzaam door activiteit op eigen kracht en energie van bezoekers.

Energiestad

Voorbeeldconcept: Fun Forest, diverse locatie

Voorbeeldconcept: Klimbos, diverse locaties

7. Advies uitbreidingsmogelijkheden

7.9 Sauna's en Thermen

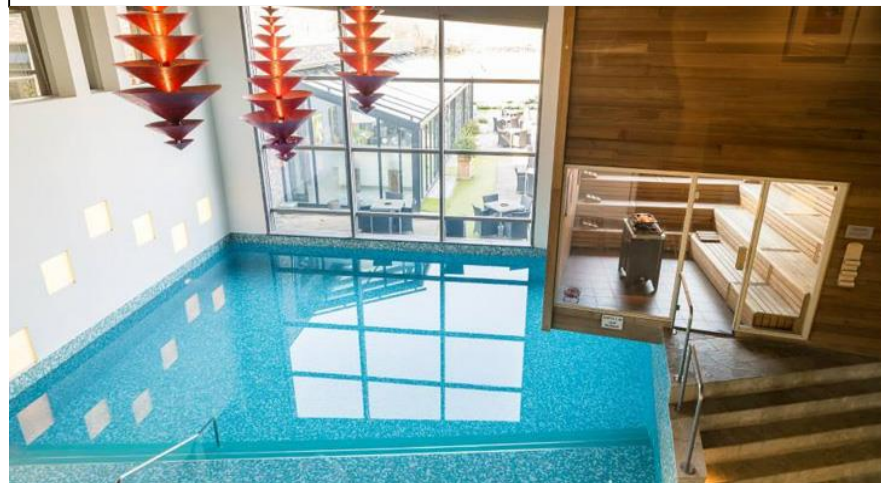
Sauna's en Thermencomplexen

- Ruimte voor uitbreiding: in de gehele regio ruimte voor uitbreiding van 8-12 cabines.
- Type concept: landelijke trend is met name opkomst van grootschalige saunabedrijven. Op de Veluwe reeds fors aantal grootschalige spelers en Sanadome en te openen Thermen Berendonck in de regio Nijmegen. In Arnhem bij voorkeur ruimte voor middelgrote sauna.
- Ketens: International Wellness Resorts (9 grote en middelgrote sauna's in Nederland)
- DNA Arnhem: duurzaam mogelijk door Green Key certificaat voor saunabedrijven.

Energiestad

Voorbeeldconcept: Spa Weesp, Weesp

Voorbeeldconcept: Spa Sreen, Tienhoven

7. Advies uitbreidingsmogelijkheden

7.10 Golf- en Pitch en Putt banen

Golf- en Pitch en Putt banen

- Ruimte voor uitbreiding: Met 90 holes in de regio is de holedichtheid 14 holes per 100.000 inwoners van 13 jaar en ouder. Dit is zeer laag ten opzichte van vergelijkbare regio's (33). Theoretisch is hiermee ruimte voor verdubbeling van het huidige aanbod.
- Type concept: 18 holes golfbaan, eventueel in combinatie met een pitch en putt baan gecombineerd binnen één locatie/exploitatie.
- Ketens: geen actieve ketens
- DNA Arnhem: duurzame panden en installaties en “Committed to green” programma voor duurzaam beheer.

Energiestad

Voorbeeldconcept: Utrechtse Golfclub De Pan

Voorbeeldconcept: Best golf, Best

7. Advies uitbreidingsmogelijkheden

7.11 Indoor sportcenters

Indoor sportcenters

- Ruimte voor uitbreiding: Beachfabriek in Nijmegen zorgt voor aanbod van indoor beachvolleybal. Ruimte voor indoor soccer en indoor skydive.
- Ketens: Soccer Temple (5 locaties in Nederland).
- DNA Arnhem: duurzame panden en installaties. Herdenkingstoerisme door koppeling met airborne bij indoor skydiving.

Energiestad

Herdenkingstoerisme

Voorbeeldconcept: Soccer Inside, Enschede

Voorbeeldconcept: Indoor Skydive, diverse locaties

8. Onderzoek leisuurevoorzieningen als toetsingskader

8. Onderzoek leisurevoorzieningen als toetsingskader

8.1 Toetsingskader en innovatieve concepten

Toetsingskader nieuwe initiatieven

Dit onderzoek biedt handvatten om initiatieven te toetsen aan de gewenste ontwikkelingen in de stad Arnhem. Dit is gebaseerd op gerichte uitbreiding van leisurefuncties die ondervertegenwoordigd zijn of specifieke innovatieve concepten die marktruimte scheppen.

Innovatieve concepten

Leisurebedrijven die qua karakter, uitstraling of concept bijdragen aan een sterk profiel voor de stad en die vanwege uniciteit iets toevoegen aan het bestaande aanbod in de stad of de regio worden beschouwd als 'Grand Cru' (net als in de horecavisie). Grand Cru concepten hebben over het algemeen een bovenregionale aantrekkingskracht en trekken derhalve een overgroot deel van de bezoekers van buiten de stad en/of regio. Ondanks eventuele hoge dichtheid van huidige voorzieningen kan aan Grand Cru initiatieven wel medewerking worden verleend.

Marginale uitbreidingen

Marginale uitbreiding van de oppervlakte en/of capaciteit van bestaande leisurebedrijven hoeft niet per definitie in strijd te zijn met het beleid.

Toetsingskader innovatieve concepten voor leisure

Een leisureconcept kan als een 'Grand Cru' worden beschouwd bij één of meer van de volgende uitgangspunten:

- Het concept dient iets toe te voegen aan het bestaande aanbod (uniciteit, innovatie).
- Het zijn bewezen succesformules, zowel internationaal als nationaal.
- Concept komt veelvuldig voor in de vakliteratuur en andere media.
- 's Werelds / 's lands eerste, grootste, diepste, hoogste, et cetera.
- Het betreft een initiatief dat het Arnhems erfgoed toegankelijk maakt en over het voetlicht brengt.
- Concept speelt specifiek in op DNA pijlers van Arnhem.
- Het betreft een ontwikkeling op een strategische sleutellocatie.

Met behulp van deze uitgangspunten hebben we de mogelijkheid om gemotiveerd van het gestelde richtinggevende kader af te wijken.